Azg
Azg armenian daily
13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1994, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 196 (699)

ԱՄՆ Կոնգրեսը հետաձգեց «մարդասիրական միջանցքի» օրինագծի քննարկումը

ԱՄՆ Կոնգրեսը հոկտեմբերի 8-ին ավարտեց իր հերթական նստաշրջանը, այդպես էլ չքննարկելով «մարդասիրական միջանցքի» օրինագիծը, երեկ հայտնեցին Հայ-ամերիկյան մամլո կենտրոնում: Ինչպես հայտնի է, 13 սենատորի եւ 105 կոնգրեսականի հրամանությունն ստացած օրինագիծը նախատեսում է արգելել ֆինանսական օգնության հատկացումն այն երկրներին, որոնք շրջափակում են ԱՄՆ-ի մարդասիրական օգնությունը մեկ ուրիշ պետության: Որպես օրինակ նշվում է Թուրքիան, որը շրջափակում է իր սարածքով Հայաստանի համար ամեն տեսակ բեռների փոխադրումը: Կոնգրեսական Լեմանը, որ այս տարվա մարտին հեղինակել էր այդ օրինագիծը, ընդգծեց դրա բարոյական մեծ նշանակությունը: «Իմաստ չեմ տեսնում, որ ԱՄՆ-ն օժանդակություն տրամադրի այն երկրներին, որոնք խանգարում են նրա մարդասիրական առաքելության իրականացմանը: Նման հայլերը մեծացնում են մեր ծախսերը եւ թույլ չեն տալիս սեռնդ ու դեղորայք հասցնել այն մարդկանց, որոնք դրա խիստ կարիքն են զգում», ասաց Լեմանը: ԱՄՆ Կոնգրեսի հաջորդ նստաշրջանը տեղի կունենա նոյեմբերի վերջերին:

ՍԱՅՈՒՆ, ՓԱՍՏ

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ադրբեջանը շարունակում է ռազմական հրահրումները

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Չնայած ամիսներ առաջ հրադադարի դադարեցման վերաբերյալ ստորագրած համաձայնագրին եւ դաշտոնական բազմաթիվ հավաստիացումներին, ադրբեջանական կողմը շարունակում է չի դադարվել ռազմական գործողություններ իրականացնելու ակտիվ հաղարկանությունից: Ադրբեջանական բանակային կազմավորումները չեն դադարեցնում ռազմական գործողությունները ոչ միայն ԼՂՀում, այլեւ Հայաստանի սահմանային շարածքներում: ՀՀ դաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից ստացված հաղորդագրությունները վկայում են, որ Հայաստանի սահմանային գոտիներում վերջին օրերին ավելի են հաճախակիացել ռազմական միջադեպերը: Չնայած հրադադարի դադարեցման սկզբնալիքով հայկական սահմանապահները փորձում են հիմնականում ծեռնպահ մնալ ռազմական գործողություններին միջամտելուց, այնուամենայնիվ առանձին դեպքերում դա անհրաժեշտություն է դառնում: Ադրբեջանական կողմն ակտիվացրել է հայկական շարածքների գնդակոծումները նաեւ նախիջեւանյան շարածքներից: Ռազմական գործողությունների բիրախ են դառնում ոչ միայն Արարատի, այլեւ Մեղրիի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերը:

Հոկտեմբերի 11-ին հրադադարի հերթական խախտում է արձանագրվել Տավուշի շրջանի Ներքին Կարմիրաղբյուր եւ Շինարի գյուղերի սահմանագծում: Հայկական սահմանապահները դարձյալ ծեռնպահ են մնացել դաշտախան գործողություններից:

ՇՐՋԱՆ

Ի. Արբվինալի. «Թուրքիան սիրված է լավ աչքով նայել Հայաստանին»

Սեւծովյանն ավարտեց աշխատանքը

ՎԱՂՈՒՇ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ, ՄԱՔՐԱՊ ԲՈՅՋՈՒՅԱՆ

Երեկ Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի նիստերի դահլիճում ավարտվեց Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության խորհրդարանական վեհաժողովի իրավաստաղաբանական հանձնաժողովի չորրորդ նիստը, որին մասնակցում են որը երկրների ներկայացուցիչներ: Ալբանիայից, Հայաստանից, Վրաստանից, Մոլդովայից, Ռումինիայից, Ռուսաստանից, Ուկրաինայից, Թուրքիայից: Նիստին դիտորդի կարգավիճակով ներկա էր նաեւ Հայաստանում Հունաստանի դեսպանը: Բացակայում են դիտորդի կարգավիճակ ունեցող Բուլղարիան եւ լիիրավ անդամ Ադրբեջանը: ՀՀ ԴԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի եւ ՀՀ ԳԽ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի փոխնախագահ, ՍՏՀԽՎ-ի իրավաստաղաբանական հանձնաժողովի փոխնախագահ Դավիթ Վարդանյանի ողջույնի խոսքից հետո, նիստի մասնակիցները սկսեցին քննարկել օրակարգում դրված հարցերը: Հանձնաժողովի նախագահ ընտրվեց Թուրքիայից Մուիքար Մահրամլին, քննարկվեց նաեւ ՍՏՀ երկրների միջեւ առանց այցագրի այցելություններ կատարելու հարցը: Դավիթ Վարդանյանի ասելով, այդ հարցը նախ կվերաբերի դաշտոնատար անձանց, դաշտազանավորներին, իսկ հետո միգուցե նաեւ գործարար մարդկանց եւ անհատ զբաղվողներին: Առայժմ հանձնաժողովը նախաձեռնեց եւ ընդունեց հանձնաժողովի նախագահությունը: Նախկին հանդիպումների ընթացքում, որոնք անցկացվել են Անկարայում, Կիեւում եւ Թբիլիսիում, քննարկվել են տնտեսական օրենքների ներդաշնակեցման հարցերը, ինչպես նաեւ ՍՏՀԽՎ-ի երկրներում կայունության եւ խաղաղության հասատանան խնդիրը:

Հիշեցնենք, որ հանդիպման ընթացքում Ադրբեջանի առաջարկին, ընդունվել է Հայաստանի ներկայացրած տարբերակը, այն է՝ քննարկել ոչ միայն Ղարաբաղի խնդիրը, այլեւ շրջանի բոլոր երկրներում առկա հակամարտությունները, ընդ որում սկսելով ոչ այնքան դժվար խնդրից, ինչպիսին Ղարաբաղի հարցն է: Արդեն որոշում է կայացված, որ անցկացվի Սեւծովյան ավազանի երկրներում կայունության եւ խաղաղության հարցերին նվիրված միջազգային սեմինար: Հանձնաժողովի աշխատանքների ընթացքում մեզ հաջողվեց զրուցել ՍՏՀԽՎ-ի գլխավոր քարտուղար, Թուրքիայի խորհրդարանի ներկայացուցիչ Ֆախր Քայբանջիի հետ:

Տես # էջ 2

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

ԱՄՆ փնտրում է դարաբաղյան հարցի լուծումը

Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատնից ստացված տեղեկության համաձայն, ԱՄՆ դեսդեղարտամենտի մամլո քարտուղարի դաշտոնակատար Քրիսթին Շելլիի կողմից հոկտեմբերի 11-ին արվել է ներքոհիշյալ հայտարարությունը: «Մ. Նահանգները ակտիվորեն վնտրում է Լեռնային Ղարաբաղի ճգնաժամի լուծման ճանապարհներ: ԱՄՆ-ն առաջատար դեր է կատարում ԵԱՀԽ-ի վարած խաղաղ գործընթացում եւ ակտիվորեն աջակցում խաղաղարար բազմակողմանի ուժերի ստեղծման շուրջ ԵԱՀԽ-ի ջանքերին: Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի դեկավարությունների հետ ԱՄՆ-ի վերջերս տեղի ունեցած հանդիպումների եւ բանակցությունների ժամանակ Միացյալ Նահանգները մի շարք միջոցառումներ է առաջարկել խաղաղ կարգավորման համար, որը ներառում է հրադադարի շարունակումն ու ամրապնդումը եւ վստահության ավելացման համար միջոցների ծեռնարկումը: Մենք դաշտերազմող կողմերին կոչ ենք անում, որ նրանք որքան հնարավոր է շուտ համաձայնության գան այս կետերի առիթով եւ շարունակեն համագործակցել ԵԱՀԽ-ի հետ հակամարտության խաղաղ կարգավորման հարցում: ԱՄՆ-ը կշարունակի ակտիվ դեր կատարել ինչպես երկկողմ, այնպես էլ երկու կողմերի համար ընդունելի ճանապարհներով խաղաղ կարգավորմանը նպաստող բազմակողմանի բանակցություններում»:

ԵՏ

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Տուրքի եւ Լաչինի հարցը մնացել է ադրբեջանցիների կոկորդում

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, Բաքվում է գտնվում ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի դաշտվիրակությունը: Ընդունելով նրանց Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովը հայտարարել է, որ Տուրքի ու Լաչինի ազատումը ոչ թե մարտավարական, այլ ռազմավարական խնդիր է: Այդ իսկ դաշտճառով, ըստ նրա, «Երբ նշված տարածքները մնան գրավված, առնա երկու հանդարտություններ տեսականորեն դաշտերազմի մեջ կգտնվեն»: Հասանովի կարծիքով, ԵԱՀԽ որոշ երկրներ դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացում անտեսում են Տուրքի եւ Լաչինի դերը, ինչը չի կարող հարուցել դիվանագետների զարմանքը: «Երբ հայերը վերահսկեն Տուրքի ու Լաչինը, առնա հայտնի միջանցքով կշարունակվի զենքի առաքումը հակամարտության գոտի», ասել է Հասանովը: Նա միաժամանակ այն կարծիքն է հայտնել, որ հակամարտող կողմերի միջեւ ստեղծվող տարածքում տեղաբաշխվելիք միջազգային դիտորդները ոչ միայն պետք է նպաստեն կրակի դադարեցմանը, այլեւ վերահսկեն զորքերի դուրսբերումը գրավյալ տարածքներից:

Տարածաշրջան վեցօրյա այցի ընթացքում ԵԱՀԽ դաշտվիրակությունը կլինի Երեւանում եւ Ստեփանակերտում:

Խմբի ղեկավար Պեռ Անդերսոնը նշեց, որ այս այցի ընթացքում ԵԱՀԽ դաշտվիրակությունը մտադիր է քննարկել խաղաղարար գործողությունների մանրամասները միջազգային խաղաղարար ուժերի մասնակցությամբ: Մինսկի խումբը նպատակահարմար է գտնում անցկացնել առանձին հանդիպումներ զինվորական եւ դիվանագիտական մասնագետների միջեւ՝ հայ-ադրբեջանական հակամարտության գոտում վստահության եւ անվտանգության միջոցառումների իրականացման համար:

Պեռ Անդերսոնը հայտնեց, որ Մինսկի խմբի նախագահ Յան Էլիասոնը օրերս նշանակվել է Հվեդիայի արտաքին գործոց փոխնախարար: Հասան Հասանովի կարծիքով, այդ նշանակումը փաստորեն բարձրացնում է Մինսկի խմբի նախագահի կարգավիճակը եւ ընդլայնում նրա հնարավորությունները: «Մենք հուսով ենք, որ ԵԱՀԽ ներկայությունը եւ գործունեությունը մեր տարածաշրջանում այժմ կդառնա ավելի ակտիվ»:

«Մենք ուզում ենք Մինսկի խմբի գործունեության աշխուժացում, արդեն 5-րդ ամիսն է դանդաղորեն է հրադադարը, սակայն հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման իրական առաջխաղացում չկա, չնայած այդ ընթացքում շատ բանի կարելի էր հասնել», Պեռ Անդերսոնի հետ հանդիպման մասնակց իր հերթին ասաց նախագահ Ալիեւը:

ՓԱՍՏ, ՔՈՅՐԱ ՍԱՄՐԵ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ելցինն ազատեց Գերաշչենկոյին եւ Դուբինինին

ՍՈՉԻ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը կազմել է դեսպական հատուկ հանձնախումբ, որը դեսք է բացահայտի օդուղու փոխարժեքի կտրուկ անկման դաշտճառները: Այդ մասին նա այսօր Կրեմլում հայտնեց անվտանգության խորհրդին ներկայացրած դիմումի մեջ: Ռուսաստանի նախագահը ուղերձ է հղել Պետդումայի նախագահ Իվան Ռիբկինին՝ առաջարկելով զբաղեցրած դաշտոնից ազատել ՌԴ կենտրոնական բանկի տնօրեն Վիկտոր Գերաշչենկոյին: Այդ մասին այսօր Բորիս Ելցինը հաղորդել է անվտանգության խորհրդի նիստում: Բորիս Ելցինը հայտարարեց նաեւ, որ ստորագրել է ֆինանսների նախարարի դաշտոնակատարի դաշտոնից Սերգեյ Դուբինինին ազատելու հրամանագիրը:

Տես նաեւ # էջ 3

Ղազախստանում ընտրվեց նոր վարչապետ

ԱԼՄԱ ԱԹԱ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ղազախստանի նոր վարչապետ դարձավ Ակեժան Կազեգելդինը: Այսօր այդ դաշտոնում նրան նշանակելու մասին հրամանագիր ստորագրեց հանրապետության նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը: Վարչապետի առաջին տեղակալ հաստատվեց Նիգմատժան Իսինգարինը: Կազմակերպված կառավարության մեջ նա զբաղեցնում էր արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի դաշտոնը:

ԱՇԽԱՐՀ

Ռոլֆ Էկեուս. «Իրանն այլեւս չի սպառնա հարեւաններին»

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրանը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին ծանուցել է Քուվեյթի սահմանից իր զինված ուժերի հիմնական մասի հեռացման մասին: Այդ մասին ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նախագահ Դեյվիդ Հենեյը (Մեծ Բրիտանիա) հայտնեց խորհրդի երեքշաբթի օրը կայացած դռնփակ նիստից հետո:

Միաժամանակ ՄԱԿ-ի Իրանի զինաթափման հատուկ հանձնախմբի նախագահ Ռոլֆ Էկեուսը հայտարարեց, թե Իրանն այլեւս ռազմական հնարավորություն չունի Քուվեյթին, Իրանին եւ Պարսից ծոցի մյուս երկրներին սպառնալու զանգվածային բնաջնջմամբ: Նա վստահություն հայտնեց, թե ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնախումբը լիովին ոչնչացրել է Իրանի միջուկային զենքը եւ վերահսկողություն հաստատել այնտեղ զանգվածային բնաջնջման մյուս զինատեսակների արտադրության վրա:

Մինչդեռ, ԱՄՆ-ի զինված ուժերի շտաբների դեսքերի կոմիտեի նախագահ գեներալ Ջոն Շալիկաշվիլին երեքշաբթի օրն արտեղ հայտարարեց, թե ԱՄՆ-ը չի դադարեցնի զինված ուժն ու մարտական տեխնիկան Պարսից ծոցի շրջան փոխադրելը, քանի դեռ չի բացառվել վերջին օրերին դեղորեի կրկնության հնարավորությունը: Պենտագոնում ճեռազրույցի ընթացքում գեներալը հայտարարեց, թե ԱՄՆ-ը «դեսք է ձեռնարկի այնպիսի քայլեր, որոնք կբացառեին հարեւաններին կրկին սպառնալու Իրանի հնարավորությունները»:

«Մերձավոր Արեւելքում հաշտության դաշտանագիրը հնարավոր է»

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ դեսքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերն այսօր սիրիա-իսրայելական հարաբերությունների հարցերի շուրջ Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ Ասադի հետ իր բանակցություններից հետո հայտարարեց. «Ես համոզված եմ, որ երկու կողմերը շարժվում են դեպի հաշտության դաշտանագիր, թեեւ մինչեւ օրս դաշտանվում են մեծ տարաձայնություններ: Դա վկայում է, որ մենք գնում ենք ճիշտ ճանապարհով»: ԱՄՆ դեսքարտուղարը Ասադի հետ քննարկեց նաեւ իրաք-իսրայելական սահմանում տիրող իրադրությունը: «Նախագահը վճռականորեն դաշտանեց մեր գործողությունները», ասաց Քրիստոֆերը:

Միաժամանակ Իսրայելի վարչապետ Յիցխակ Ռաբինը Կենեսետում հայտարարեց, որ համաձայնություն է ձեռք բերվել Սիրիայի հետ հաշտության եւ երկու երկրների հարաբերությունների լրիվ կարգավորման դիմաց երեք տարվա Գոլանի բարձունքներից իսրայելական զորքերի աստիճանական դուրսբերման շուրջը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Սկիզբը էջ 1

– Պրն. Քայբանցի, Ստամբուլում Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ կայացած ոչ պաշտոնական բանակցությունների ժամանակ, նախագահ Դեմիրելը երկու երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը պայմանավորում էր արցախյան ճակատներում հրադադարի հաստատմամբ: Ինչպես գիտեք, արդեն հինգ ամիս է, ինչ հայ-թուրքական հարաբերություններում որեւէ առաջընթաց չկա: Ինչպե՞ս կմեկնաբանեիք այդ փաստը:

– Ես Թուրքիայի անունից խոսել չեմ կարող, բանի որ դարգաղես ՍՏՀԽՎ գլխավոր քարտուղար եմ եւ ինչ-որ տեղ նաեւ ներկայացնում եմ Հայաստանին, Ռուսաստանին եւ այլ երկրներին միջազգային հարաբերություններում: Ըստ իս դիտարկումների, խոսքը վերաբերում է ոչ թե հրադադարին, այլ հիմնահարցի լուծմանը: Միայն դրանից հետո հնարավոր կլինի շարունակել Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ երկու տարի առաջ սկսած եւ ընդհատված երկխոսությունը ու կարճ ժամանակամիջոցում հասնել առավելագույն արդյունքի: Սա ես ասում եմ որպես Թուրքիայի քաղաքացի:

– Չունենալով դիվանագիտական հարաբերություններ, Թուրքիան եւ Հայաստանը ՍՏՀԽՎ-ի շրջանակներում համագործակցելու ի՞նչ հնարավորություններ ունեն:

– Նման հարաբերություններ անդայման կլինեն: Ինչպես տեսնում եք, չնայած մեր երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերություններ չկան, Հայաստանում է գտնվում այսպիսի բարձր մակարդակի թուրքական պատվիրակություն: Սա մի պաշտոնական պատվիրակություն է, որտեղ ներկայացված են թուրքական խորհրդարանում պատգամավորական տեղերի 50 տոկոսից ավելին գրաղեցնող երկու «Ճշմարիտ ուղի» եւ «Մայր հայրենիք» կուսակցությունները: Մենք այս տարածքում հազար տարուց ավելի է միասին ենք ապրում եւ դեռ կապրենք տասնյակ հազարամյակներ: Եւ ստիպված ենք վարժվել կամաչեղ գոյակցությանը ու սիրել միմյանց: Հետեւաբար, մենք պետք է իրար հետ համագործակցենք: Տնտեսական առումով երկրներս մրցակից չեն լինում, այլ լրացնում են իրար: Մենք ունենք ընդհանուր մշակույթ: Երկու օր է, որ այստեղ ճաշակում եմ թուրքական խոհանոցի բարիքները, խոսում եմ թուրքերեն: Ստամբուլում ունեմ շատ հայ բարեկամներ: Մենք շատ ընդհանրություններ ունենք նաեւ ուկրաինացիների, ռուսինացիների հետ: Բայց դա էության այդ հարցը կարգավորման հետ: Հենց որ այդ հարցը լուծվի, կհաստատվեն ամենաբարձր մակարդակի դիվանագիտական հարաբերություններ: Ես լավատես եմ:

Ի դեպ, մեր ցանկերով, դեռ կիեւյան հանդիպման ժամանակ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչների միջեւ երկխոսության սրմոդոս ստեղծվեց:

– Հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացման ի՞նչ հեռանկարներ եք տեսնում, եթե մի պահ վերանանք Ղարաբաղի հարցից:

– Մեծ հեռանկարներ եմ տեսնում: Այսօր Թուրքիայում Հայաստանի նկատմամբ նախապաշարմունքներ չկան: Թուրքիայի այսօրվա ամենահեղինակավոր երաժիշտը հայ է: Ազգությամբ հայ է նաեւ Թուրքիայի լավագույն խոհանոցի բարիքները Արա Գյուլերը:

Ես համոզված եմ, որ Հայաստանի ներկա սերունդն էլ առանձնակի հակակրանք չունի Թուրքիայի նկատմամբ: Այնուամենայնիվ, համագործակցության զարգացման առաջին դարաշրջանում կարող խաղաղության հաստատումն է:

Վերջ տված մեր հարցին, Թուրքիայի մյուս ներկայացուցիչը Իբրահիմ Արթվինլին (Թուրքիայում կառավարող «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության պատգամավոր, ՍՏՀԽՎ-ում իրավասության Թուրքիայի պատվիրակության ղեկավար) պատասխանից. – Այն փաստը, որ դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայության եւ, ինչու՞ բարգենք, որոշակի սառնության պայմաններում, Թուրքիան Հայաստան է գործուղել այսպիսի բարձր մակարդակի մի պատվիրակություն, դրանով իսկ հաստատել է իր բարյացակամ եւ բարեկամական վերաբերմունքը: Մենք այստեղ ենք գտնվում հատուկ այս հանգամանքը ընդգծելու համար եւ վստահված ենք, որ մեկ ժամվա ճանապարհը ստիպված ենք եղել՝ անցնել վեց ժամում Հայաստան գալով Մոսկվայով: Շատ գավալի է, որ անմիջական հարեւանների միջեւ հաղորդակցության խնդիրների լուծումը բարդանում է: Երեւի նկատել եք, որ մենք խորհրդակցությունում ամենաբազմամարդ պատվիրակությունն ենք: Այստեղ ներկա են իրավասության հարցերի հանձնաժողովի բոլոր անդամները եւ նախագահը: Հուսով եմ, որ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ խնդիրները կարճ ժամանակում կլուծվեն, եւ մեր տարածաշրջանի ժողովուրդները կսկսեն համատեղ աղել եւ ափսեել:

– Ի՞նչ խնդիրների մասին է խոսքը: Չէ՞ որ Թուրքիան պաշտոնապես հայտարարում է, որ իսկը Հայաստանի հետ խնդիրներ չունի, կա միայն Ղարաբաղի գործոնը:

– Իհարկե, ես նկատի ունեի հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը, որն անտեսել չենք կարող: Անշուշտ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ որեւէ խնդիր չկա: Բոլոր հարցերը կարգված են Ադրբեջանի հետ:

– Ղարաբաղում արդեն հրադադար է, բայց Թուրքիայի կողմից որեւէ քայլ չի ձեռնարկվում ոչ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման, ոչ էլ տրանսպորտի վերացման ուղղությամբ:

– Պատմության մեջ առաջին անգամ Թուրքիայի պաշտոնական մի պատվիրակություն է եկել Հայաստան: Հրադադարի առաջին ամսից հետո կողմերի միջեւ բանակցություններ պետք է սկսվեին, դրանք ուշացան, իսկ պատճառներին չեմ ուզում անդրադառնալ: Անկախ մեզանից, թե ով կլինի առաջին քայլը կատարող, մեծ նշանակություն ունի խաղաղության հաստատումը:

– Անդրադառնանք առեւտրատնտեսական հարաբերություններին: Անկախ ամեն ինչից, այսօր Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ կողմնակի ճանապարհներով Իրանի եւ Վրաստանի վրայով, բավական զգալի առեւտրական գործարքներ են իրականացվում: Դա դժվարացնում է թե հայ, թե թուրք գործարարների աշխատանքը: Ինչու՞ չփորձել հաղթահարել այդ խոչընդոտը:

– Հասկանալի է, որ այդ ճանապարհների օգտագործումը բանկացնում է ապրանքների գինը, եւ օրինակ, Հայաստանի բնակիչը մեկ դոլար արժողությամբ ապրանքին վճարում է երկու դոլար: Այս վիճակից դժգոհ են նաեւ թուրք գործարարները, որոնք երրորդ երկրներում դժվարությունների են հանդիպում: Ի՞նչ կարելի է անել: Ժամ առաջ պետք է լուծել դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու խնդիրը: Մենք մեղավորներ չենք փնտրում: Կարեւորը առաջին քայլը կատարելն է: Իհարկե, դա կախված սուսական հարաբերություններից: Թուրքական կողմը պատրաստ է այդ քայլին, միայն սպասում է, որ միջազգային կազմակերպությունների մակարդակով Ղարաբաղի հարցի լուծումը գտնվի: Թուրքիան ստիպված է լավ աչքով նայել Հայաստանին եւ ունենալ նրա հետ առեւտրատնտեսական հարաբերություններ: Թուրքիան շահագրգռված է, որ Անդրկովկասում Վրաստանում, Ադրբեջանում եւ Հայաստանում լիովին վերահաստատվի քաղաքական կայունությունը: Նշեմ, որ տարածաշրջանի անկայունությունը իր կնիքն է թողնում նաեւ Ռուսաստանի իրավիճակի վրա:

– Ձեր կարծիքով, մեր երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը ավելի չէ՞ր հեշտացնի Ղարաբաղի հարցի լուծումը:

– Մենք չենք կարող անտեսել Թուրքիայի հասարակական կարծիքը: Նախկինում, երբ մենք բոյկոտում էինք մարդասիրական օգնության առաքումը Հայաստան Թուրքիայի տարածքով, ենթարկվում էինք հզոր ճնշման: Բոլոր կուսակցություններն էլ ստիպված են հաշվի նստել իրենց երկրի հասարակական կարծիքի հետ: Մենք գտնում ենք, որ հարցը լոկ Հայաստանին չի վերաբերում, կան երկրներ, որոնք հրահրում են թե Հայաստանին, թե Անդրկովկասի մյուս հանրապետություններին: Այդ ուժերը շահագրգռված չեն խաղաղության հաստատմամբ: Դա դրսի էլ ենք հասկանում: Չէ՞ որ կայուն խաղաղությունը միայն կնպաստեր մեր երկրների բարգավաճմանը:

– Չե՞ք կարծում, որ այսօրվա խնդիրները չէին լինի, եթե 1990 թ-ին, երբ Թուրքիան ճանաչեց Հայաստանի Հանրապետությունը, նաեւ անմիջապես հաստատեր դիվանագիտական հարաբերություններ:

– Հայաստանի անկախությունը ճանաչող առաջին երկրներից մեկը Թուրքիան էր: Իրոք, որ դանդաղ բաց է թողնված: Երկու կառավարություններն էլ պետք է օգտագործեին այդ հնարավորությունը:

Երեկ, հանձնաժողովի աշխատանքների ավարտից հետո Մուսթաֆա Մահրամլին նախ շնորհակալություն հայտնեց Հայաստանի խորհրդարանին եւ հայ ժողովրդին նիստը պատշաճ մակարդակով կազմակերպելու համար, եւ ասաց, թե տարաձայնություններ չեն եղել:

Նշենք նաեւ, որ հանձնաժողովի հաջորդ նիստում կքննարկվի բնական ռեսուրսների (Չեռնոբիլ, Սոչի, Սոլոթվա) հարցը:

ՇՐՋԱՆ

Իբրահիմ Արթվինլի. «Թուրքիան ստիպված է լավ աչքով նայել Հայաստանին»

Սեւծովյանը ավարտեց աշխատանքը

յաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ երկու տարի առաջ սկսած եւ ընդհատված երկխոսությունը ու կարճ ժամանակամիջոցում հասնել առավելագույն արդյունքի: Սա ես ասում եմ որպես Թուրքիայի քաղաքացի:

– Չունենալով դիվանագիտական հարաբերություններ, Թուրքիան եւ Հայաստանը ՍՏՀԽՎ-ի շրջանակներում համագործակցելու ի՞նչ հնարավորություններ ունեն:

– Նման հարաբերություններ անդայման կլինեն: Ինչպես տեսնում եք, չնայած մեր երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերություններ չկան, Հայաստանում է գտնվում այսպիսի բարձր մակարդակի թուրքական պատվիրակություն: Սա մի պաշտոնական պատվիրակություն է, որտեղ ներկայացված են թուրքական խորհրդարանում պատգամավորական տեղերի 50 տոկոսից ավելին գրաղեցնող երկու «Ճշմարիտ ուղի» եւ «Մայր հայրենիք» կուսակցությունները: Մենք այս տարածքում հազար տարուց ավելի է միասին ենք ապրում եւ դեռ կապրենք տասնյակ հազարամյակներ: Եւ ստիպված ենք վարժվել կամաչեղ գոյակցությանը ու սիրել միմյանց: Հետեւաբար, մենք պետք է իրար հետ համագործակցենք: Տնտեսական առումով երկրներս մրցակից չեն լինում, այլ լրացնում են իրար: Մենք ունենք ընդհանուր մշակույթ: Երկու օր է, որ այստեղ ճաշակում եմ թուրքական խոհանոցի բարիքները, խոսում եմ թուրքերեն: Ստամբուլում ունեմ շատ հայ բարեկամներ: Մենք շատ ընդհանրություններ ունենք նաեւ ուկրաինացիների, ռուսինացիների հետ: Բայց դա էության այդ հարցը կարգավորման հետ: Հենց որ այդ հարցը լուծվի, կհաստատվեն ամենաբարձր մակարդակի դիվանագիտական հարաբերություններ: Ես լավատես եմ:

Ի դեպ, մեր ցանկերով, դեռ կիեւյան հանդիպման ժամանակ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչների միջեւ երկխոսության սրմոդոս ստեղծվեց:

– Հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացման ի՞նչ հեռանկարներ եք տեսնում, եթե մի պահ վերանանք Ղարաբաղի հարցից:

– Մեծ հեռանկարներ եմ տեսնում: Այսօր Թուրքիայում Հայաստանի նկատմամբ նախապաշարմունքներ չկան: Թուրքիայի այսօրվա ամենահեղինակավոր երաժիշտը հայ է: Ազգությամբ հայ է նաեւ Թուրքիայի լավագույն խոհանոցի բարիքները Արա Գյուլերը:

Ես համոզված եմ, որ Հայաստանի ներկա սերունդն էլ առանձնակի հակակրանք չունի Թուրքիայի նկատմամբ: Այնուամենայնիվ, համագործակցության զարգացման առաջին դարաշրջանում կարող խաղաղության հաստատումն է:

Վերջ տված մեր հարցին, Թուրքիայի մյուս ներկայացուցիչը Իբրահիմ Արթվինլին (Թուրքիայում կառավարող «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության պատգամավոր, ՍՏՀԽՎ-ում իրավասության Թուրքիայի պատվիրակության ղեկավար) պատասխանից. – Այն փաստը, որ դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայության եւ, ինչու՞ բարգենք, որոշակի սառնության պայմաններում, Թուրքիան Հայաստան է գործուղել այսպիսի բարձր մակարդակի մի պատվիրակություն, դրանով իսկ հաստատել է իր բարյացակամ եւ բարեկամական վերաբերմունքը: Մենք այստեղ ենք գտնվում հատուկ այս հանգամանքը ընդգծելու համար եւ վստահված ենք, որ մեկ ժամվա ճանապարհը ստիպված ենք եղել՝ անցնել վեց ժամում Հայաստան գալով Մոսկվայով: Շատ գավալի է, որ անմիջական հարեւանների միջեւ հաղորդակցության խնդիրների լուծումը բարդանում է: Երեւի նկատել եք, որ մենք խորհրդակցությունում ամենաբազմամարդ պատվիրակությունն ենք: Այստեղ ներկա են իրավասության հարցերի հանձնաժողովի բոլոր անդամները եւ նախագահը: Հուսով եմ, որ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ խնդիրները կարճ ժամանակում կլուծվեն, եւ մեր տարածաշրջանի ժողովուրդները կսկսեն համատեղ աղել եւ ափսեել:

– Ի՞նչ խնդիրների մասին է խոսքը: Չէ՞ որ Թուրքիան պաշտոնապես հայտարարում է, որ իսկը Հայաստանի հետ խնդիրներ չունի, կա միայն Ղարաբաղի գործոնը:

– Իհարկե, ես նկատի ունեի հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը, որն անտեսել չենք կարող: Անշուշտ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ որեւէ խնդիր չկա: Բոլոր հարցերը կարգված են Ադրբեջանի հետ:

– Ղարաբաղում արդեն հրադադար է, բայց Թուրքիայի կողմից որեւէ քայլ չի ձեռնարկվում ոչ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման, ոչ էլ տրանսպորտի վերացման ուղղությամբ:

– Պատմության մեջ առաջին անգամ Թուրքիայի պաշտոնական մի պատվիրակություն է եկել Հայաստան: Հրադադարի առաջին ամսից հետո կողմերի միջեւ բանակցություններ պետք է սկսվեին, դրանք ուշացան, իսկ պատճառներին չեմ ուզում անդրադառնալ: Անկախ մեզանից, թե ով կլինի առաջին քայլը կատարող, մեծ նշանակություն ունի խաղաղության հաստատումը:

– Անդրադառնանք առեւտրատնտեսական հարաբերություններին: Անկախ ամեն ինչից, այսօր Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ կողմնակի ճանապարհներով Իրանի եւ Վրաստանի վրայով, բավական զգալի առեւտրական գործարքներ են իրականացվում: Դա դժվարացնում է թե հայ, թե թուրք գործարարների աշխատանքը: Ինչու՞ չփորձել հաղթահարել այդ խոչընդոտը:

– Հասկանալի է, որ այդ ճանապարհների օգտագործումը բանկացնում է ապրանքների գինը, եւ օրինակ, Հայաստանի բնակիչը մեկ դոլար արժողությամբ ապրանքին վճարում է երկու դոլար: Այս վիճակից դժգոհ են նաեւ թուրք գործարարները, որոնք երրորդ երկրներում դժվարությունների են հանդիպում: Ի՞նչ կարելի է անել: Ժամ առաջ պետք է լուծել դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու խնդիրը: Մենք մեղավորներ չենք փնտրում: Կարեւորը առաջին քայլը կատարելն է: Իհարկե, դա կախված սուսական հարաբերություններից: Թուրքական կողմը պատրաստ է այդ քայլին, միայն սպասում է, որ միջազգային կազմակերպությունների մակարդակով Ղարաբաղի հարցի լուծումը գտնվի: Թուրքիան ստիպված է լավ աչքով նայել Հայաստանին եւ ունենալ նրա հետ առեւտրատնտեսական հարաբերություններ: Թուրքիան շահագրգռված է, որ Անդրկովկասում Վրաստանում, Ադրբեջանում եւ Հայաստանում լիովին վերահաստատվի քաղաքական կայունությունը: Նշեմ, որ տարածաշրջանի անկայունությունը իր կնիքն է թողնում նաեւ Ռուսաստանի իրավիճակի վրա:

– Ձեր կարծիքով, մեր երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը ավելի չէ՞ր հեշտացնի Ղարաբաղի հարցի լուծումը:

– Մենք չենք կարող անտեսել Թուրքիայի հասարակական կարծիքը: Նախկինում, երբ մենք բոյկոտում էինք մարդասիրական օգնության առաքումը Հայաստան Թուրքիայի տարածքով, ենթարկվում էինք հզոր ճնշման: Բոլոր կուսակցություններն էլ ստիպված են հաշվի նստել իրենց երկրի հասարակական կարծիքի հետ: Մենք գտնում ենք, որ հարցը լոկ Հայաստանին չի վերաբերում, կան երկրներ, որոնք հրահրում են թե Հայաստանին, թե Անդրկովկասի մյուս հանրապետություններին: Այդ ուժերը շահագրգռված չեն խաղաղության հաստատմամբ: Դա դրսի էլ ենք հասկանում: Չէ՞ որ կայուն խաղաղությունը միայն կնպաստեր մեր երկրների բարգավաճմանը:

– Չե՞ք կարծում, որ այսօրվա խնդիրները չէին լինի, եթե 1990 թ-ին, երբ Թուրքիան ճանաչեց Հայաստանի Հանրապետությունը, նաեւ անմիջապես հաստատեր դիվանագիտական հարաբերություններ:

– Հայաստանի անկախությունը ճանաչող առաջին երկրներից մեկը Թուրքիան էր: Իրոք, որ դանդաղ բաց է թողնված: Երկու կառավարություններն էլ պետք է օգտագործեին այդ հնարավորությունը:

Երեկ, հանձնաժողովի աշխատանքների ավարտից հետո Մուսթաֆա Մահրամլին նախ շնորհակալություն հայտնեց Հայաստանի խորհրդարանին եւ հայ ժողովրդին նիստը պատշաճ մակարդակով կազմակերպելու համար, եւ ասաց, թե տարաձայնություններ չեն եղել:

Նշենք նաեւ, որ հանձնաժողովի հաջորդ նիստում կքննարկվի բնական ռեսուրսների (Չեռնոբիլ, Սոչի, Սոլոթվա) հարցը:

ԱՆՑՈՒՄԱՐՑ

Զինծառայողների թվաքանակը չի ավելանա

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Պարտադիր զինվորական ծառայության ժամկետը մինչեւ 2 տարի երկարացնելու դեպքում հանրապետության պաշտպանության ուժերի թվաքանակը չի ավելանա: Այդ թվաքանակը կպահպանվի ի հաշիվ պայմանագրային զինծառայության: Այս մասին հայտարարել է ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը: Պարտադիր զինծառայության ժամկետը վեց ամսով երկարացնելը հնարավորություն կտա հանգստի ուղարկել պայմանագրային զինծառայողներին, որոնք հանրապետության զինված ուժերում ծառայում են արդեն մի քանի տարի: Դա հնարավորություն կտա որոշակի առումով կրճատել նաեւ բանակի համար հանրապետության բյուջեից հատկացվող գումարների քանակը, որով հետեւ պայմանագրային զինծառայողի աշխատավարձը մի քանի անգամ բարձր է պարտադիր զինծառայողների համար սահմանված գումարից:

ՓԵԴ-ը գործում է Հայաստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Միջազգային մարդասիրական կազմակերպություններից եւս մեկը՝ «Փրկեք երեխաներին» դաշնությունը (ՓԵԴ) իր ակտիվ գործունեությունն է ծավալել Հայաստանում: Ներկայումս մայրաքաղաքում հաստատվել են նրա Հայաստանի եւ կովկասյան տարածաշրջանի գրասենյակները (Հայաստանի գրասենյակի տնօրենն է պրն. Մայլ Սմիթնթայերը, տարածաշրջանինը՝ պրն. Ջո Մարֆը): ՓԵԴ-ի ծրագրերը հիմնականում ուղղված են էներգետիկական, առողջապահական եւ սննդի կարիքների բավարարմանը, նախատեսված են անապահով խավերի համար, ինչպես օրինակ բուսակառուցները ու թերզարգացած երեխաները: Ի լրումն, «Փրկեք երեխաներին» դաշնությունը վերլուծության է ենթարկում Հայաստանի ներկա եւ ապագա կարիքները: Ինչպես ներկայացրեցին կազմակերպության ներկայացուցիչները, ՓԵԴ-ը մասնավոր, ոչ շահութաբեր, ոչ աղանդային միջազգային գործունեությունն ստեղծեց որպես պատասխան երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ եւրոպայում տեղահանված երեխաների պաշտպանության կոչին: Ներկայումս ՓԵԴ-ը միջազգային ծրագրեր է իրականացնում 36 երկրներում:

Ինչ վերաբերում է ՓԵԴ-ի կովկասյան գործունեության դերին, առաջնահերթությամբ տարբերվում է մյուս երկրներում ծավալված առաքելությունից: Տարածաշրջանում կազմակերպությունը հանդես է գալիս իբրեւ ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման գործակալության «Կովկասի արտակարգ եւ մարդասիրական օգնության ծրագիր» կազմակերպիչ օղակ՝ տնօրինելով 3 հանրապետություններին հատկացված 50 մլն. դոլար բյուջեն:

Դիվանագիտական շաբաթ

Հոկտեմբերի 7-ին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին իր հավատարմագիրը հանձնեց Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության նոր դեսպան Անդրեյ Ուռնովը: Հոկտեմբերի 8-ին Անդրեյ Ուռնովին ընդունեց նաեւ ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը: Հոկտեմբերի 7-ին ՀՀ նախագահին իր հավատարմագիրն է հանձնել նաեւ Հայաստանում Հունաստանի նոր նշանակված դեսպան Յակովոս Աղեցիոսը: Հոկտեմբերի 7-ին Բրյուսելից Հայաստան վերադարձավ ՀՀ արտգործնախարար Վահան Փափազյանը, որն այնտեղ ստորագրեց ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագիրը:

Հոկտեմբերի 8-ին ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայում բացվեց ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հովանու ներքո անցկացվող Հայաստանի երիտասարդության պետական քաղաքականության ձեւավորման հիմնախնդիրներին նվիրված եռօրյա սեմինար-խորհրդակցություն:

ԵՐԵՎԱՆ

Հիմնադրամը կոչ է անում անցնել ազգային տուրքի

Ինչպես հայտնի է, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամն այսօր իր վրա է վերցրել Հայաստանի եւ Ղարաբաղի համար կենսական վիթխարի նշանակություն ունեցող մի շարք առանցքային օբյեկտների շինարարությունը եւ հաջողությամբ իրականացնում է այդ աշխատանքները: Ընդ որում, արդեն իսկ մեկնված են կամ մեկնվում են նոր ծրագրեր, որոնք ուղղված են լինելու Լեռնային Ղարաբաղի ենթակառուցվածքների զարգացմանը: Նախատեսվում է կարգավորել ԼՂՀ բոլոր շրջկենտրոնների եւ Ստեփանակերտի ջրամատակարարումը, վերանորոգել Ստեփանակերտ-Լաչին եւ Մարտունի-Կարմիր Շուկա ճանապարհները, Շուշիում վերականգնել ռեալական ուսումնարանը եւ այլն: Այլ կերպ ասած, «Արցախ» ծրագիրն ընդլայնվում է, եւ 1994-95 թթ. նախատեսվում է այդ ծրագրով իրականացնել մոտ 20 մլն. դոլարի աշխատանք: Հաջողությամբ իրականացվում են նաեւ «Ճանգեզուր» եւ «Ադեցի գոտի» ծրագրերը, եւ, ինչպես երեկ տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսի ժամանակ նշեց «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչության տնօրեն Մանուշակ Պետրոսյանը, առայժմ չի եղել այնպիսի դեպք, որ աշխատանքները դադարեցվեն նյութական միջոցներ չլինելու պատճառով:

Սակայն հիմնադրամի ծրագրերը մեծ են, իսկ դա նշանակում է, որ ազգային տուրքի գաղափարը դառնում է օրվա հրամայական: Առայժմ այն տպավորությունն է ստեղծվում, թե հիմնադրամը գործում է եւ պետք է գործի բացառապես սպիտակահայության միջոցներով, մինչդեռ իրականում, ինչպես տեսնում ենք, Պետրոսյանը, հիմնադրամին մասնակցելը յուրաքանչյուր ազգային պարտքի գիտակցության, պատվի ու խղճի գործն է, եւ մենք ամենքս պետք է մասնակցենք դրան տալով ինչ հնարավոր է: Արդեն պատրաստ են հիմնադրամի հայ տաքերիկները, որտեղ ցանկացողները (անհատներ կամ ձեռնարկություններ) կարող են նշել, թե ամսական քանի դրամ են պատրաստ փոխանցել հիմնադրամին՝ հանուն Հայաստանի եւ Արցախի զորացման: Ընդ որում, յուրաքանչյուր տարեվերջին լրացված հայտերի հիման վրա բարեգործներին (անկախ ազգային տուրքի չափից) կտրվեն ազգային տուրքին մասնակցությունը հավաստող վավերագրեր:

Տիկ. Պետրոսյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ առաջիկայում ինքը հանդիպումներ կունենա մի՝ շարք գործարարների տնօրենների եւ ափսեակիցների հետ՝ բացատրելու հիմնադրամի գործունեության մեխանիզմներն ու ծրագրերը: Հուսանք, որ ազգային տուրքի գաղափարը լայն աջակցություն կգտնի ժողովրդի մեջ, քանի որ հիմնադրամը ծառայում է ոչ թե ինչ-որ կառավարության կամ կուսակցության, այլ պետությանը, եւ կոչված է նպաստել ժողովրդի բարեկեցությանը: Հիմնադրամի հասցեն հետեւյալն է. ՀՀ կենտրոնական բանկ, 700606, ԼՂՀ կենտրոնական բանկ, 70003:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՐԱԴԱՍՅԱՆ,

ՈՍՍԿՈՒՍ ԱՇԽԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑԵՐՈՑ
Հանրապետության 47 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Azg» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Թելեֆոն 562941, AT&T (7 88521 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՐԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՍԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տարածները ՊԱՌԼ ԴԱԼԼԱՊԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային տարածքը «Azg» թերթի
Azg
ազգային օրաթերթ
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՀՐՋԱՆ ԱՊՀ

Անցած շաբաթ Վրաստանի հեռուստատեսությունը հաղորդեց հանրաքվեության խորհրդարանի որոշումը Ջաբա Իոսելիանիի հայտարարության տեքստը: Այնտեղ ասվում է, որ «եթե աբխազական կողմը իր զինված կազմավորումները մտցնի Կոդորի կիրճ, խոխտելով Մոսկվայի մայիսի 14-ի համաձայնագիրը, եւ եթե հալածի վրացի բնակչությանը, ապա «Մխեդրիոնի» ջոկատները անմիջապես կմտնեն Կոդորի կիրճ»:

Ջաբա Իոսելիանիի այդ հայտարարությունը պատահական չէ: Վրացական կազմավորումների դուրսբերման խնդիրը սուր է, եւ դրա լուծման անհրաժեշտությունն ազդում է նախեւառաջ վրացի գաղթականների Աբխազիա վերադառնալու ժամկետների վրա: Աբխազական կողմը պնդում է, որ վրացական կազմավորումները դուրս բերվեն Կոդորի կիրճից եւ այստեղ բերվեն աբխազական իրավասության ստորաբաժանումներ: Հենց դրա դեմ է բողոքում Ջաբա Իոսելիանին, խոստանալով «անհապաղ այնտեղ մեկնել ռազմական գործողություններին մասնակցելու համար»:

Կոդորի կիրճի խնդիրը հակամարտության գոտի ռուսական խաղաղարար ուժեր մտցվելու պահից ի վեր ամենաբարդ խնդիրներից մեկն է: Վրացական կողմի պնդման համաձայն, այդ կիրճում գտնվում են 200 զինված աբխազներ: Ըստ էության, հենց այդ հանգամանքի պատճառով է, որ վրացական կազմավորումները մինչեւ օրս դուրս չեն բերվել կիրճից:

Բանակցությունների մի քանի փուլերից հետո առաջվեց, որ այդ վայրում տեղաբաշխված վրացական ռազմական տեխնիկայի չլիով դուրսբերումից կամ ոչնչացումից հետո, աբխազական կազմավորումները նույնպես կհեռանան կիրճի տարածքից, որտեղ կմնան միայն Ռուսաստանի խաղաղարար զորքեր: Այդ մասին հայտարարեց վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում տեղաբաշխված ռուսական խաղաղարար ուժերի գլխավոր հրամանատար գեներալ Յակուշեւը:

Վրացական կողմը պահանջում է, որ դուրս բերվող տեխնիկան ոչ թե ոչնչացվի, այլ հանձնվի Կոդորի կիրճից ոչ հեռու գտնվող վրացական բանակի հատվածներին:

Մի խոսքով, առկա է հաղթական առեւտուր, որտեղ Ջաբա Իոսելիանին իր «Մխեդրիոնի» կողմից կատարում է առաջին ջութակի դերը:

Փրկարարների «Մխեդրիոնի» կողմը ստեղծվել է 1989 թ. օգոստոսին: Թբիլիսիի 1989 թ. ապրիլի 9-ի ողբերգական դեպքերը Ջաբա Իոսելիանիին հանգեցրին այն հետեւության, որ հարկավոր է զինված կազմավորումներ ստեղծել ազգի պաշտպանության համար: 1989 թ. ամռանը Մառնեուլի շրջանում վրացիների եւ ադրբեջանցիների հարաբերությունները հիշ էր մնացել հասցնեին արյունահեղության (Մառնեուլում բռնաբարվել էին վրացուհիներ):

Դրանից հետո Մառնեուլի դեղեհրին մասնակցած մոտ 30 մարդ հավաքվեցին Թբիլիսիի «Դինամո» մարզադաշտում եւ իրենց անվանեցին «Մխեդրիոնի» ջոկատ: Հրամանատար դարձավ Ջաբա Իոսելիանին: Նա անմիջապես հռչակեց «Մխեդրիոնիի» քաղաքական նպատակները. «Մենք չենք ենթարկվում քաղաքական որեւէ ուժի եւ պետական կառույցի, այլ ծառայում ենք ազգի շահերին: Մենք ազգամիջյան հակամարտություններին կմասնակցենք խաղաղ բնակչությանը պաշտպանելու համար»: Եւ իրոք, Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի սկզբնական պատերազմների սկզբնական շրջանում «Մխեդրոնիի» անդամներն ազնվորեն կատարում էին իրենց պարտականությունները:

Ըստ երեւույթին, Ջաբա Իոսելիանին ուզում է հենց այդ սկզբունքներն վերածնել «Մխեդրիոնի» կողմից իր գործունեության մեջ: Այսինքն, լինելով Վրաստանի խորհրդարանում վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորման հանձնաժողովի նախագահը, Ջաբա Իոսելիանին ցանում էր, որ անողայման ստեղծվի Էդուարդ Շեւարդնաձեի խաղաղասիրության հակակշիռը: Այն բանից հետո, երբ Ջաբա Իոսելիանին նշանակվեց Ժնեւում աբխազական կողմի հետ վարվող բանակցություններում Վրաստանի պատվիրակության ղեկավար, նա իր պարտականությունները, փաստորեն, չկարողացավ կատարել իր անցիջոնականության պատճառով: Այդ ամենից հետո վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորման փաստաթղթի տակ դրված չէ Իոսելիանիի ստորագրությունը:

Այժմ, երբ Աբխազիայի հակամարտության կարգավորումը կարեւոր փուլ է թեւակոխել, Ջաբա Իոսելիանին կրկին «Օլիմպոսում» է եւ դարձյալ ազգի պաշտպանի դերում: Իրականում «Մխեդրիոնի» կողմը չտանի այնպիսի դեր, որ ուզում է նշել Ջաբա Իոսելիանին:

1992 թ. հունիսին Վրաստանի նախարարների կաբինետը հաստատեց Ջաբա Իոսելիանիի գլխավորած փրկարարների կառույցի կանոնադրությունը: 1992 թ. աշնանից կառույցը մտավ վրացական բանակի կազմի մեջ: «Մխեդրիոնի» կառույցի հիմնական պարտականությունները են տարերային եւ բնական աղետների, արդյունաբերական եւ այլ վթարների, խոշոր հրդեհների դեղում փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը, բնակչության տեղային դուրսբերման աղահովումը եւ այլն: Ամեն ինչից երեւում է, որ «Մխեդրիոնի» հրամանատար Ջաբա Իոսելիանին չի ուզում կորցնել իր կաղերը ոչ ընդդիմության, ոչ էլ Էդուարդ Շեւարդնաձեի կառավարող վարչակարգի հետ: Եւ երբ այս տարվա մայիսին «անկախության» զորահանդեսում «Մխեդրիոնին» դարձավ վրացական բանակի կորիզը, ապա այժմ «Մխեդրիոնին» հիմնականում զբաղվում է գաղթականների Աբխազիա վերադառնալու հարցերով: Սակայն, այժմ տեղի է ունենում հենց այն «քաղաքական առեւտուրը», որի մասին խոսվեց վերեւում:

Վրաստանի ընդդիմության գործունեության որոշակի ակտիվացումը, որը հանգեցրեց երկրի ղեկավար Շեւարդնաձեի հրաժարականի դիմումի ստորագրմանը, ամենայն հավանականությամբ Ջաբա Իոսելիանիին ստիպում է վերանայել կաղերը երկրի ընդդիմադիր ուժերի հետ, որոնցից մի քանիսը դուրս չմնա Վրաստանի քաղաքական «Օլիմպոսից»:

Հենց այդ պատճառով այժմ, երբ վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում իրադարձությունները թեւակոխել են վճռական փուլ, կրկին ասպարեզում է հայտնվել Ջաբա Իոսելիանին, իր «Մխեդրիոնի» կողմնակով: Խաղաղ մոռանալով այն մասին, որ ռուսական զորքերի աջակցությամբ հենց ինքն է իր կողմնակով զվիադականներից «մաքրել» Աբխազիային ստանձնակից Զուգդիդի շրջանը, Ջաբա Իոսելիանին այդ կողմերում կենտրոնացրել է «Մխեդրիոնի» մոտ 2 հազար գրոհայիններ: Հենց այդ զորաբաժինն է կազմակերպում Աբխազիայի Գալիի շրջան վերադարձող գաղթականների բազմի ձեռնարկումները: Աբխազիայի անվտանգության ծառայությունն արդեն հայտնել է այն մասին, որ «հենց այդ ռազմականացված խմբավորումից Աբխազիայի տարածքի Գալիի շրջան են ուղարկվում դիվերսիոն խմբեր»:

Այսպիսով, Կոդորի կիրճում տեղի ունեցող դեպքերը եւ հարյուրավոր գաղթականների Աբխազիա վերադառնալու խնդիրները հուժկու խթան հանդիսացան: որ ընդդիմության կողմից քաղաքական ասպարեզ վերադառնա անհայտ քանդակագործ, բայց շատ հայտնի քաղաքական գործիչ Ջաբա Իոսելիանին:

Հիրավի կենտրոնակ է քաղաքական գործիչների այն տեսակը, որը վերադրում է բոլոր վարչակարգերն ու ժամանակները: Մեր իրականության մեջ եւս կարելի է գտնել նման «ղեկավարների»:

ՌՈԶԱ ԳԱԲԲԵԵՎԱ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Վրաստան. Իրադրությունը Կոդորի կիրճում եւ դրա շուրջը

ներ: Հենց դրա դեմ է բողոքում Ջաբա Իոսելիանին, խոստանալով «անհապաղ այնտեղ մեկնել ռազմական գործողություններին մասնակցելու համար»:

Կոդորի կիրճի խնդիրը հակամարտության գոտի ռուսական խաղաղարար ուժեր մտցվելու պահից ի վեր ամենաբարդ խնդիրներից մեկն է: Վրացական կողմի պնդման համաձայն, այդ կիրճում գտնվում են 200 զինված աբխազներ: Ըստ էության, հենց այդ հանգամանքի պատճառով է, որ վրացական կազմավորումները մինչեւ օրս դուրս չեն բերվել կիրճից:

Բանակցությունների մի քանի փուլերից հետո առաջվեց, որ այդ վայրում տեղաբաշխված վրացական ռազմական տեխնիկայի չլիով դուրսբերումից կամ ոչնչացումից հետո, աբխազական կազմավորումները նույնպես կհեռանան կիրճի տարածքից, որտեղ կմնան միայն Ռուսաստանի խաղաղարար զորքեր: Այդ մասին հայտարարեց վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում տեղաբաշխված ռուսական խաղաղարար ուժերի գլխավոր հրամանատար գեներալ Յակուշեւը:

Վրացական կողմը պահանջում է, որ դուրս բերվող տեխնիկան ոչ թե ոչնչացվի, այլ հանձնվի Կոդորի կիրճից ոչ հեռու գտնվող վրացական բանակի հատվածներին:

Մի խոսքով, առկա է քաղաքական առեւտուր, որտեղ Ջաբա Իոսելիանին իր «Մխեդրիոնի» կողմնակով կատարում է առաջին ջութակի դերը:

Փրկարարների «Մխեդրիոնի» կողմը ստեղծվել է 1989 թ. օգոստոսին: Թբիլիսիի 1989 թ. ապրիլի 9-ի ողբերգական դեպքերը Ջաբա Իոսելիանիին հանգեցրին այն հետեւության, որ հարկավոր է զինված կազմավորումներ ստեղծել ազգի պաշտպանության համար: 1989 թ. ամռանը Մառնեուլի շրջանում վրացիների եւ ադրբեջանցիների հարաբերությունները հիշ էր մնացել հասցնեին արյունահեղության (Մառնեուլում բռնաբարվել էին վրացուհիներ):

Դրանից հետո Մառնեուլի դեղեհրին մասնակցած մոտ 30 մարդ հավաքվեցին Թբիլիսիի «Դինամո» մարզադաշտում եւ իրենց անվանեցին «Մխեդրիոնի» ջոկատ: Հրամանատար դարձավ Ջաբա Իոսելիանին: Նա անմիջապես հռչակեց «Մխեդրիոնիի» քաղաքական նպատակները. «Մենք չենք ենթարկվում քաղաքական որեւէ ուժի եւ պետական կառույցի, այլ ծառայում ենք ազգի շահերին: Մենք ազգամիջյան հակամարտություններին կմասնակցենք խաղաղ բնակչությանը պաշտպանելու համար»: Եւ իրոք, Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի սկզբնական պատերազմների սկզբնական շրջանում «Մխեդրոնիի» անդամներն ազնվորեն կատարում էին իրենց պարտականությունները:

Ըստ երեւույթին, Ջաբա Իոսելիանին ուզում է հենց այդ սկզբունքներն վերածնել «Մխեդրիոնի» կողմից իր գործունեության մեջ: Այսինքն, լինելով Վրաստանի խորհրդարանում վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորման հանձնաժողովի նախագահը, Ջաբա Իոսելիանին ցանում էր, որ անողայման ստեղծվի Էդուարդ Շեւարդնաձեի խաղաղասիրության հակակշիռը: Այն բանից հետո, երբ Ջաբա Իոսելիանին նշանակվեց Ժնեւում աբխազական կողմի հետ վարվող բանակցություններում Վրաստանի պատվիրակության ղեկավար, նա իր պարտականությունները, փաստորեն, չկարողացավ կատարել իր անցիջոնականության պատճառով: Այդ ամենից հետո վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորման փաստաթղթի տակ դրված չէ Իոսելիանիի ստորագրությունը:

Այժմ, երբ Աբխազիայի հակամարտության կարգավորումը կարեւոր փուլ է թեւակոխել, Ջաբա Իոսելիանին կրկին «Օլիմպոսում» է եւ դարձյալ ազգի պաշտպանի դերում: Իրականում «Մխեդրիոնի» կողմը չտանի այնպիսի դեր, որ ուզում է նշել Ջաբա Իոսելիանին:

1992 թ. հունիսին Վրաստանի նախարարների կաբինետը հաստատեց Ջաբա Իոսելիանիի գլխավորած փրկարարների կառույցի կանոնադրությունը: 1992 թ. աշնանից կառույցը մտավ վրացական բանակի կազմի մեջ: «Մխեդրիոնի» կառույցի հիմնական պարտականությունները են տարերային եւ բնական աղետների, արդյունաբերական եւ այլ վթարների, խոշոր հրդեհների դեղում փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը, բնակչության տեղային դուրսբերման աղահովումը եւ այլն: Ամեն ինչից երեւում է, որ «Մխեդրիոնի» հրամանատար Ջաբա Իոսելիանին չի ուզում կորցնել իր կաղերը ոչ ընդդիմության, ոչ էլ Էդուարդ Շեւարդնաձեի կառավարող վարչակարգի հետ: Եւ երբ այս տարվա մայիսին «անկախության» զորահանդեսում «Մխեդրիոնին» դարձավ վրացական բանակի կորիզը, ապա այժմ «Մխեդրիոնին» հիմնականում զբաղվում է գաղթականների Աբխազիա վերադառնալու հարցերով: Սակայն, այժմ տեղի է ունենում հենց այն «քաղաքական առեւտուրը», որի մասին խոսվեց վերեւում:

Վրաստանի ընդդիմության գործունեության որոշակի ակտիվացումը, որը հանգեցրեց երկրի ղեկավար Շեւարդնաձեի հրաժարականի դիմումի ստորագրմանը, ամենայն հավանականությամբ Ջաբա Իոսելիանիին ստիպում է վերանայել կաղերը երկրի ընդդիմադիր ուժերի հետ, որոնցից մի քանիսը դուրս չմնա Վրաստանի քաղաքական «Օլիմպոսից»:

Հենց այդ պատճառով այժմ, երբ վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում իրադարձությունները թեւակոխել են վճռական փուլ, կրկին ասպարեզում է հայտնվել Ջաբա Իոսելիանին, իր «Մխեդրիոնի» կողմնակով: Խաղաղ մոռանալով այն մասին, որ ռուսական զորքերի աջակցությամբ հենց ինքն է իր կողմնակով զվիադականներից «մաքրել» Աբխազիային ստանձնակից Զուգդիդի շրջանը, Ջաբա Իոսելիանին այդ կողմերում կենտրոնացրել է «Մխեդրիոնի» մոտ 2 հազար գրոհայիններ: Հենց այդ զորաբաժինն է կազմակերպում Աբխազիայի Գալիի շրջան վերադարձող գաղթականների բազմի ձեռնարկումները: Աբխազիայի անվտանգության ծառայությունն արդեն հայտնել է այն մասին, որ «հենց այդ ռազմականացված խմբավորումից Աբխազիայի տարածքի Գալիի շրջան են ուղարկվում դիվերսիոն խմբեր»:

Այսպիսով, Կոդորի կիրճում տեղի ունեցող դեպքերը եւ հարյուրավոր գաղթականների Աբխազիա վերադառնալու խնդիրները հուժկու խթան հանդիսացան: որ ընդդիմության կողմից քաղաքական ասպարեզ վերադառնա անհայտ քանդակագործ, բայց շատ հայտնի քաղաքական գործիչ Ջաբա Իոսելիանին:

Հիրավի կենտրոնակ է քաղաքական գործիչների այն տեսակը, որը վերադրում է բոլոր վարչակարգերն ու ժամանակները: Մեր իրականության մեջ եւս կարելի է գտնել նման «ղեկավարների»:

ՌՈԶԱ ԳԱԲԲԵԵՎԱ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ադրբեջանի խորհրդարանը սկսեց դարի պայմանագրի քննարկումը

ԲԱՔՈՒ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Ադրբեջանի խորհրդարանը սկսեց քննարկել կասպից ծովի ավազանի նավթահորերի շահագործման շուրջ Միջազգային նավթային կոնսորցիումի հետ կնքված պայմանագիրը: Խորհրդարանականները նպատակահարմար են գտել առավել մանրամասնորեն ծանոթանալ Կասպից ծովի կարգավիճակի շուրջ ստորագրված միջոցեսական պայմանագրերին եւ ստորագրված համաձայնագրի նկատմամբ Ռուսաստանի ունեցած դիրքորոշմանը: Հիշեցնենք, որ ՈԴ ԱԳՆ-ն ստորագրված պայմանագիրը համարել էր Կասպից ծովի առափնյա մյուս պետությունների շահերի կոպիտ ոտնահարում: Այդ երկրներն, ի դեպ, հոկտեմբերի 11-ին Մոսկվայում սկսեցին բանակցությունները Կասպից ծովի բնական պաշարների օգտագործման հարցում համագործակցության շուրջ:

Ռուսական նավթի արտահանումն այս տարի կմեծանա 7,5 մլն. տոննայով

ՍՈՉԻ, 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ, ՈՒՊ: Օպերատիվ հարցերով Ռուսաստանի կառավարության հանձնաժողովն այսօր համաձայնվեց էկոնոմիկայի նախարարության առաջարկության հետ մեծացնելու հեռավոր արտասահման նավթի արտահանման խվոտաները մինչեւ 7,5 մլն. տոննա: Միաժամանակ նավթի մատակարարումը ԱՊՀ երկրներին կկրճատվի 5,9 մլն տոննայով: Պլանավորվում է նաեւ 1,2 մլն. տոննայով կրճատել նավթամթերքների մատակարարումը ռուս սպառողներին անհրաժեշտ պահանջարկի բացակայության պատճառով: Նախարարության կանխատեսումների համաձայն, մինչեւ 1994 թ. վերջը Ռուսաստանում կարդյունահանվի 313 մլն. տոննա նավթ: Ներկայումս, նախարարության տվյալներով, ստացվում է 236 մլն. տոննա:

Ջոհար Դուդաեւը պատշտոնանկ կարվի՞

Չեչնիայի ժամանակավոր խորհրդի տեղեկատվական կոմիտեի ղեկավար Լ. Մահոմադովը հոկտեմբերի 12-ին ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ-ին հայտարարել է, թե ինքը չի բացառում, որ մոտ օրերս ընդդիմությունը ակտիվ քայլեր կձեռնարկի Ջոհար Դուդաեւի վարչակարգն ուժով տապալելու ուղղությամբ: «Ջոհար Դուդաեւը մոտ ժամանակներս պատշտոնանկ կարվի», ասել է նա, ընդսմին նշելով, որ դա տեղի կունենա առանց Ռուսաստանի զինվորական ստորաբաժանումների մասնակցության:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԼՈՆԴՈՆ

Անգլիայի թագուհին պատրաստվում է այցելել Ռուսաստան

ԼՈՆԴՈՆ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մեծ Բրիտանիայի թագուհի Էլիզաբեթ երկրորդը եւ նրա ամուսինը Էդինբուրգի դուքսը, անհամբերությամբ սպասում են նոյեմբեր Մոսկվա եւ Սանկտ Պետերբուրգ կատարելիք իրենց պետական այցին: Ռուսաստանում բրիտանացի միապետի առաջին այցը քաղաքական վիթխարի կարեւորություն ունի մեր երկրների հարաբերությունների համար, երեքշաբթի օրը Անգլիայի ԱԳՆ-ում հայտարարեցին Բուկինգեմի պալատի եւ Անգլիայի արտաքին գործոց եւ համագործակցության գործերի նախարարությունների ներկայացուցիչները:

ՄՈՍԿՎԱ

ԱՊՀ ռուսական համայնքներն ուզում են կրճատել արտագաղթը

ՄՈՍԿՎԱ, 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ, ԻՏԱՐ-ՊՐԵՍ: ԱՊՀ երկրներում կենցաղային ազգայնականությունը թուլանում է, երեկ նշվեց գիտագործնական այն խորհրդաժողովում, որը նվիրված է մերձավոր արտասահմանի ռուսալեզու բնակչության խնդիրներին: Ռուսական համայնքների ներկայացուցիչների կարծիքով, Ռուսաստանը ոչեմ է նպաստի ԱՊՀ-ից տարագիրների հոսքի կրճատմանը, այլապես դա կթուլացնի Մոսկվայի դիրքերն այդ երկրներում: Բացի դրանից ԱՊՀ երկրների ղեկավարները խնդրեցին օգնել պահպանելու ռուսաց լեզուն եւ մշակույթը: Ռուսաստանի նախագահին առընթեր քաղաքացիության հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Արդալիոն Միկիտաեւը կողմնակից է կրկնակի քաղաքացիությանը վերաբերող երկկողմ համաձայնագրերի կնքմանը: Առայժմ նման պայմանագիր ստորագրված է միայն Թուրքմենստանի հետ: Թերեւս այդ ցանկը շարունակի Գերմանիան:

Գաղթի դաշնակցային ծառայությունը Դաշնության խորհուրդ օրինագիծ է ուղարկել տեղահանվածների մասին Ռուսաստանի օրենքում փոփոխությունների ու լրացումների կատարման վերաբերյալ: Նախատեսվում է համապատասխան կարգավիճակի հաստատման համար միջոցառությունների ներկայացման պարտադիր տասնօրյա ժամկետ, բոլոր գաղթականների պարտադիր բուժսուրգում եւ նրանց համար հատուկ բնակարանային ֆոնդի ստեղծում: Առաջարկվում է Գաղթի դաշնակցային ծառայությանը եւ դրա տարածքային մարմիններին բույլատրել դադարեցնելու բնակարանների հատկացումը այն ընտանիքներին, որոնք առանց բավարար պատճառների հրաժարվում են առաջարկված երկու բնակավայրերից: Փաստաթղթում նախատեսվում է հողված տեղահանվածին կարգավիճակից զրկելու մասին:

Ռուսաստանի նախագահին առընթեր քաղաքացիության հարցերի հանձնաժողովի տվյալների համաձայն, 1992 թ. փետրվարից մինչեւ 1994 թ. սեպտեմբեր Ռուսաստանի քաղաքացիություն են ստացել մերձավոր արտասահմանի 137197 եւ հեռավոր արտասահմանի 21308 բնակիչներ: Այս ցանկում առաջատարներն են Լատվիան (35947), Էստոնիան (23491) եւ Կիրգիզիան (21947), ցանկը եզրափակում է Բելառուսը (66): Նեղգաղթականների 80 տոկոսը ռուսներ են:

Գաղթի դաշնակցային ծառայության տեղեկություններն համաձայն, 1994 թ. առաջին կիսամյակում հեռավոր արտասահմանում մշտական բնակության մեկնելու թույլտվություն են ստացել 54674 ռուսաստանցիներ (1,15 անգամ ավելի, քան անցյալ տարվա նույն ժամանակամիջոցում): Մեկնողների 95 տոկոսը ընտրել է Գերմանիան, Իսրայելը, ԱՄՆ-ը: Նրանց մեջ գերիշխում են Օմսկի մարզի, Ալթայի երկրամասի, Մոսկվայի եւ Սանկտ Պետերբուրգի բնակիչները: Նրանց 40 տոկոսը գերմանացիներ են, ավելի քան 20 տոկոսը՝ ռուսներ, 15 տոկոսը՝ հրեաներ: Միաժամանակ ծառայությունը մտահոգված է անօրինական ներգաղթյալների աճից, որոնք ներկայումս Ռուսաստանում մոտ 500 հազար են: Ծառայության փորձագետների կարծիքով, այնուհանդերձ, ինչպիսի դեպքերներ, ինչպիսիք են Շրի Լանկան, Սոմալին, Վիետնամը, գիտակցաբար վտարում են բնակչության արտահոսքը խթանող քաղաքականություն:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Բուրսայական ճգնաժամ

Առեւտրային բանկերի կողմից վերլուսային խոշոր ոչնչացման հիմնական դատաստան է: Հոկտեմբերի 12-ին Բիզնես-ՏԱՍՍ-ին տված հարցազրույցում այս մասին հայտարարել է Ռուսաստանի Դաշնության Ֆինանսների նախարարի դատաստանական Ս. Դուբինինը: Նրա կարծիքով, Ռուսաստանի վերլուսային շուկայում առաջացած ներկայիս ճգնաժամային իրադրությունը ոչ թե արժեթղթերի աճի բարձր տեմպերի արտացոլումն է, այլ սովորական բորսայական ճգնաժամ է, եւ որեւիցե ապրանքի, տվյալ դեպքում ամերիկյան դոլարի արհեստականորեն բարձրացման դատապարտելի առաջացնում է նրա անբնական բարձր գին: Ռուսաստանում, ասել է Ս. Դուբինինը, այս բորսայական ճգնաժամը այնքան սուր ձեւ է ընդունել, որ դրա վերացումն ըստ երեւույթին տեղի չի ունենա առանց բացասական հետեւանքների:

Ս. Դուբինինը հայտարարել է, որ Ռուսաստանի Դաշնության կենտրոնական բանկը հոկտեմբերի 12-ից կսկսի ավելի ակտիվ մասնակցություն ունենալ Մոսկվայի միջբանկային վալյուտային բորսայի աճուրդներին, ինչը, ինչպես տպավորվում է, կնոպասի բորսայական ճգնաժամի հաղթահարմանը: ՍՐՍԵՆՊՐԵՍ

ԲԱՔՈՒ

Ադրբեջանցիներին ռուսական թերթեր եւ հանդեսներ

ԲԱՔՈՒ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ ԻՏԱՐ-ՊՐԵՍ: Ադրբեջանի քաղաքացիներն այսուհետեւ կկարողանան ազատորեն ստանալ ռուսական թերթեր ու հանդեսներ, ճիշտ է, ոչ խորհրդային ժամանակների առատությամբ, հաղորդում է «Խաբար սերվիս» գործակալությունը: «Իզվեստիայի», «Ռաբոչայա տրիբունայի» եւ «Տրուդի» բաժանորդագրությունը կատարվում է ազգային փողով՝ մանաթով, մյուս հրատարակություններինը՝ ռուբլով: Բոլոր պարբերականներն այժմ առաքվում են Մոսկվայից (նախկինում, ինչպես հայտնի է, դրանք տպագրվում էին Բաքվում):

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հրատարակ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Սեյրան Բաղդասարյան. «Ռուսաստանը բարոյական պարտք ունի Ղարաբաղի նկատմամբ»

Ինչպես հայտնի է, անգլիական խորհրդարանի պատվիրակության ղեկավար լորդ Ռիչարդ Շենոնը հոկտեմբերի սկզբներին Ստեփանակերտում հանդես եկավ սենսացիոն մի հայտարարությամբ, ըստ որի նավթամուղն անկախություն կտա Ղարաբաղին, եթե անցնի ԼՂՀ տարածքով: Լորդ Շենոնի խորին համոզմամբ նավթամուղի երթուղիներից ամենախոհեմն Ադրբեջան-Ղարաբաղ-Հայաստան-Թուրքիա տարբերակն է, քանի որ այն բխում է ինչպես հակամարտող կողմերի, այնպես էլ շահագրգիռ բոլոր երկրների շահերից: Միանգամայն ակնհայտ է, որ նման հայտարարություններ պատահական բնույթ չեն կրում եւ հարգարժան լորդն, ամենայն հավանականությամբ, առաջադրանք էր ստացել ստուգել հայերի արձագանքը նավթամուղի հիշյալ տարբերակի վերաբերյալ: Այս կապակցությամբ Ստեփանակերտում մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը դիմեց ՀՀ Գեր Արցախի հարցերով հանձնաժողովի նախագահ Սեյրան Բաղդասարյանին, որն ուղեկցում էր անգլիացիներին Ստեփանակերտ, խնդրելով մեկնաբանել նավթամուղի կառուցմանն առնչվող մի շարք հարցերի:

-Վերջերս տարբեր երկրների քաղաքական գործիչներ, ինչպես նաեւ լրատվության որոշ ազդեցիկ միջոցներ բավականին ակտիվորեն քննարկում են ադրբեջանական նավթի ճակատագրի եւ նոր նավթամուղի կառուցմանն առնչվող հարցերը: Ի՞նչ կարծիքի եք կարտայտվելիք նավթամուղի երթուղու հնարավոր չորս տարբերակների մասին եւ դրանցից ո՞րն է ըստ ձեզ համապատասխանում մեր շահերին:

- Գաղտնիք չէ, որ ամեն մի տարբերակ կազմված է որեւէ պետության կամ մի շարք պետությունների շահերի հետ: Եւ այդ երկրներից յուրաքանչյուրը պատրաստում է իր համար ձեռնտու երթուղին: Այնպես որ ես դժվարանում եմ ասել, թե որ տարբերակն է ամենակատարյալը: Մեր շահերի տեսակետից Ադրբեջան-Հայաստան-Թուրքիա տարբերակը մի կողմից օգտակար է Հայաստանի եւ Ղարաբաղի տնտեսական զարգացման համար, հաշվի առնելով նավթի հնարավորությունները եւ նավթամուղի կառուցման դուրս եկած նավթի եւ գազի հիմնական պատարները: Անդրկովկասը հանձինս Հայաստանի եւ Ղարաբաղի, այս պատերազմում հանդես է գալիս որպես տարանցիկ գոտի: Իհարկե, ադրբեջանական նավթն ունի նաեւ իր ինքնուրույն նշանակությունը: Սակայն չպետք է մոռանալ, որ դրա պատարները բավականին փոքր են եւ նախատեսված են երկու-երեք տասնամյակների աղյուսահանման համար: Հիմնական հարստությունը գտնվում է Կասպից ծովից դեպի արեւելք ընկած երկրներում՝ Ղազախստանում, Թուրքմենստանում եւ Ուզբեկստանում: Եւ խոսքը ոչ միայն նավթի, այլեւ հսկայական քաղաքական եւ տնտեսական այսպես ասած շահարանի մասին է, որտեղ Արեւմուտքի համար շատ կարեւոր է ձեռք բերել կայուն ազդեցություն, հետո պահելով Իրանին եւ Ռուսաստանին:

Այնպես որ, որպես հայ, որպես քաղաքական գործիչ, ես կարծում եմ, որ նավթամուղը, գազամուղը, երկաթգիծը եւ մյուս հաղորդակցությունները անցնեն հայկական տարածքով: Հարցն այն է, թե մենք հայերս, ինչ գին պետք է վճարենք դրա դիմաց: Երբ այդ դեղորում Ղարաբաղը պետք է մնա Ադրբեջանի կազմում ինքնավարության ինչ-որ աստիճանով, ես դեմ եմ: Երբ ԼՂՀ պահպանելու է իր նվաճումները եւ իրավունքները ու շնորհիվ նավթամուղի պետք է ստեղծական ինչ-որ հարաբերություններ հաստատի Ադրբեջանի հետ, որպեսզի խոչընդոտվի նավթամուղի շահագործումը, իսկ Հայաստանը բնականաբար ստանա շահույթի իր բաժինը եւ նավթամուղը վերահսկելու հստակ մեխանիզմներ, ես կողմ եմ:

Սակայն գտնում եմ, որ վերջին այս տարբերակի իրականացմանը խոչընդոտելու է երկու հանգամանք: Առաջինը Բաքվի հավակնությունները եւ նավթի դիմաց ստացած եկամուտների շնորհիվ Լեռնային Ղարաբաղին ծնկի բերելու ցանկությունը: Երկրորդ խոչընդոտն այն է, որ նավթի հոսի վրա բաղող գերտերությունները եւ նրանց շահերը, վախենում եմ, նորից ոտիդեն նրանց դիմել արդեն փորձված միջոցներից մեկին, այսինքն բորբոքել կռվը նավթամուղի հնարավոր ճանապարհների վրա, մրցակիցներին նավթամուղի հնարավորություններից զրկելու նպատակով:

- Այդ առումով հետաքրքիր է բալիտական նախկին առաջնորդ Ալիֆրամ Գումատովի փախուստը Ադրբեջանի ազգային անվտանգության մեկուսարանից...

- Անշուշտ, Ադրբեջանի վրա ճնշում գործադրելու համար գոյություն ունի ոչ միայն բալիտական խնդիրը: Կան բազում այլ, ավելի հզոր լծակներ: Օրինակ, Ադրբեջանի հյուսիսում ավելի հաստատված է լեզգիական հարցը: Դեռ հավանաբար տեղյակ եք, որ արդեն երեք-չորս տարի գոյություն ունեն լեզգիական կազմակերպություններ եւ զինված կազմավորումներ: «Պայքարի» համար առկա են բոլոր պայմաններ, սակայն ռուսական որոշ շրջանակների չափազանց խիստ հակադրության պատճառով այդ տարբերակը չի զարգանում: Դա բացատրվում է նրանով, որ Ռուսաստանը մտադրվել է նավթամուղն անցկացնել լեզգիական տարածքով դեպի Դաղստան, որտեղ նույնպես զգալի մաս են կազմում լեզգիները, եւ Չեչնիա: Ներկայումս, որքան հասկանում եմ, Ռուսաստանը մարում է նավթամուղի ճանապարհին խանգարող հանգամանքներից Դեղաբեից:

- Իսկ ձեր կարծիքով հնարավոր է, որ Մոսկվան Բաքվի վրա ճնշում գործադրի ոչ թե լեզգիների կամ, ասենք, բալիտների, այլ ավելի կազմակերպված ու ավելի մարտունակ Ղարաբաղի միջոցով:

- Ղարաբաղն, անտարակույս, ամենափորձված եւ հարմար լծակն է: Սակայն, կարծում եմ, մոսկովյան այդ շրջանակները, որոնք փորձելու են կամ փորձում են օգտագործել դա, ասենք դարաբաղյան լծակը, բաց գիտակցում են, որ ԼՂՀ-ն այլեւս այն չէ, ինչ երկու տարի առաջ, այնինքն Լեռնային Ղարաբաղն այսօր ավելի փորձված դիվանագիտություն եւ զինված ուժեր ունի, որոնք հստակ տարբերում են, որն է սեփական շահը, որը որիշի խաղի, ընդ որում բավականին կասկածելի խաղի, մասնակցելու հեռանկարը: Այսպես շատ նորը հաշվարկների կարիք կա դարաբաղյան կողմից: Ես հուսով եմ, որ դրանք արվում են, եւ վստահ եմ, որ չհաստատված բայլեր չեն արվի ԼՂՀ կողմից:

Ինչ վերաբերում է ՌԴ ազդեցությանը Ադրբեջանի վրա, կարծում եմ մոտակա օրերին ավելի շատ կզարգանա ներքին լծակների տարբերակը, այսինքն ընդդիմության օգտագործումը եւ այլն:

Չմոռանանք, որ բուն ադրբեջանական ղեկավարության շրջանում կան տարբեր խմբավորումներ, որոնք այս կամ այն կերպ դժգոհ են ստորագրված նավթային պայմանագրից, բանզի չեն ստացել իրենց հասանելիքը: Գաղտնիք չէ, որ նմանատիպ պայմանագրեր ստորագրելիս, տասնյակ միլիարդների հասնող շահույթի ակնկալիքի պարագայում, տարբեր, այդ թվում զարգացած երկրներում, գործի են դրվում տարբեր լծակներ, այդ թվում մինչեւ կաբատի եւ, այսպես ասած, սեւ փողերի օգտագործումը: Այս հանգամանքն իր հետքն է թողնում Բաքվի բաղաքական ազդեցիկ շրջանակների միջեւ ներքին, բավականին սուր տարաձայնությունների վրա, եւ վերջին սոլանությունները եւ գինված ընդհարումները ապացույց են: Հանդգնված եմ, որ իրադրությունը Բաքվում մոտ ժամանակներս էլ ավելի է սրվելու, որովհետեւ խոսքը չափազանց մեծ ու Ադրբեջանի բաղաքական տարբեր գործիչների համար գայթակղիչ հեռանկարների մասին է:

- Այսինքն դուք բացառում եք դարաբաղյան լծակի օգտագործումը:

- Չեմ բացառում այդ լծակը, պարզապես վստահ եմ, որ դարաբաղյան ղեկավարությունը ջանքեր չի խնայի «դարաբաղյան լծակ» հասկացությունն օգտագործել հօգուտ Ղարաբաղի ժողովրդի արմատական շահերի, ամեն ինչ կանի, որպեսզի դա լինի Ղարաբաղի սեփական բաղաքական լծակ, ոչ թե այլ պետությունների համար լծակ, եթե չկա սեփական զգալի օգուտ այս կամ այն գործողության ընթացքում: Չեմ կասկածում, որ ինչ-որ բայլեր կկատարվեն միմիայն այդ բայլերի հատուցման պահից հետո, այլ ոչ թե որեւէ ուժի բեկադրանքով:

- Պարոն Բաղդասարյան, հնարաբեմ, թե Մոսկվան արդեն ստացել է ադրբեջանական եւ միջինասիական նավթը, եւ ռուսական խաղաղարար զորքերը մտել են հակամարտության գոտի: Ձեր կարծիքով, ինչպե՞ս կզարգանան իրադարձությունները նման դեպքում:

«Արեւմտյան Հայաստանի հայաթափումից հետո այս տարածքում բնակեցվեցին թուրքեր, քրդեր, ազերիներ, լազեր, չերքեզներ եւ Բալկաններից եկած գաղթական ընտանիքներ, իսկ բուն տարածքը վերանվանվեց Թուրքիայի Արեւելյան Անատոլիայի նահանգներ: Փորձ կատարվեց հիշողությունից ջնջել Արեւմտյան Հայաստան անվանումը:

Դեռ շատ վաղուց Հայաստանի տարածքում բնակեցվել էին քրդական ափիրաթները (ցեղային միություններ): Հաստատես այն բանից հետո, երբ Բյուզանդական կայսրությունը սփռված եղավ զիջել Անատոլիան, Հայաստանը եւ Քրդստանը այստեղ թափանցող թուրքական ցեղերին, ավելացավ մուսուլմանական ազգաբնակչության թիվը, իսկ քրդերը հնարավորություն ստացան ընդլայնել իրենց բնակության տարածքը:

Քրդերն օգտվեցին այն հանգամանքից, որ Անատոլիայում ստեղծված թուրքական բեյլիկները (իշխանությունները), արդեն նաեւ Օսմանյան պետությունն իրենց սահմանները ընդարձակում էին Հայաստանի հաշվին: Մահմեդականությունը քրդերին հնարավորություն ընձեռեց ընդլայնել իրենց կենսատարածքը նույնիսկ թուրքական օկուպացման պայմաններում: Ժամանակի ընթացքում, երբ բնակչության թիվն ավելացավ, հայկական հողերի մի մասն ընդգրկվեց Քրդստանի տարածքի մեջ, ինչը կարելի է գնահատել որպես քրդացում:

Հայերի նկատմամբ անարդարությունները շարունակվում են նաեւ 20-րդ դարի վերջին: Անշուշտ, սխալ կլիներ մեր նախնիների կատարածները վերագրել նոր սերունդներին: Կատարված անարդարությունները մնում են որպես սեւ բիծ: Սակայն պետք է ուղղել գոնե այն սխալները, որոնք ուղղելի են: Մենք պետք է պատասխանենք արտաքսված հայերի իրենց հայրենիքը վերադառնալու եւ այստեղ կազմակերպվելու իրավունքը: Հայերին պետք է քրդերին հավասար մակարդակի զարգացման հնարավորություններ ընձեռել, դեմ չլինել քրդերենի հետ նաեւ հայերենի կիրառմանը որպես պատշաճ կան լեզվի, վերականգնել բնակավայրերի պատմական անունները, պայմաններ հանուն ընդհանուր նպատակի:

Անհրաժեշտ է պայքարել տեղական ազգայնականության, առաջին հերթին թուրքական ազգայնականության դեմ, ինչպես նաեւ այնպիսի տեսակետների, ինչպես Արեւմտյան Հայաստանի հրաթափումն ու հայերին վերադարձնելը: Անշուշտ, չի կարելի հավանություն տալ հայերի նկատմամբ կատարված անարդարություններին: Հայերի պայքարը հանուն իրենց հողերի դրական է եւ պետք է աջակցություն գտնի: Հարցական է, թե սփյուռահայությունը ինչքանով է պատրաստ վերադառնալ իր նախնյաց հողերը, սակայն նա այդ իրավունքն ունի: Իսկ դա կախված կլինի առկա պայմաններից: Ամայծմ, քանի դեռ շարունակվում է թուրքական օկուպացիան, հայերը հազիվ թե կարողանան վերադառնալ իրենց հողերը:

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԿԱՐԾՈՒՄՆԵՐ

Նոր խոսք հայերի մասին

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

ԱՐԵՎԵԼՔ

Սինգապուրի գերկատարյալ վարչակարգը

Տարածաշրջանում Սինգապուրի նման բարգավաճ եւ նախանձելի տնտեսություն: Մակայն ամեն ինչում հաստատված դեսպական խիստ վերահսկողությունն արդեն հարուցում է շատերի դժգոհությունը:

Ասիական մեծ խաղաքարերի մեջ Սինգապուրը մյուսներից ավելի մեծ չափով է խորհրդանշում Արեւելքի եւ Արեւմուտքի սերտ միահյուսումը: Բայց վարչակարգի հակառակորդները Սինգապուրը անվանում են «ձանձրալի» եւ նույնիսկ «ախտահանված» խաղաք: Այդ գերմաքուր եւ խիստ կանոնակարգված խաղաքը շատերին դուր չի գալիս, մինչդեռ բնակչության հիմնական մասը հավանություն է տալիս 1965 թ. երկիրն անկախության հասցրած Լի Կուան Յուի վարչակարգին:

Քաղաքի «ոսկե երիտասարդությունը» բազմաժամյա աշխատանքային օրվա վերջին հավաքվում է սովորաբար «Պրեգո» սրճարանում: Այդ երիտասարդ տղաներն ու աղջիկները կրում են դասական ոճի, ոչ վառ գույների հագուստներ, մազերի կտրվածքն անգամ համեստ է: Դրանք այլի չեն ընկնում նաեւ գաղափարախոսական տարբերություններով: Այն հարցին, թե իրենք ինչ են մտածում վարչակարգի մասին, լավ պատրաստված այդ երիտասարդները մշտապես դասախոսում են. «Ես ոչինչ չեմ մտածում», կամ. «Համակարգը գործում է. էլ ի՞նչ հարկ կա քննադատելու» եւ նման բաներ: Մինչդեռ կառավարության բնդդիմախոս Դեյվիդ Մարշալն ասում է. «Մարդիկ գործում են այս բարգավաճության թելադրանքով: Նրանց նախաձեռնողականությունը ի չիք է դարձված: Այստեղ հասարակությունը միշտ սառցենության ունի անհասի նկատմամբ»:

Ճշմարտությունն այն է, որ այդ փոքրիկ հանրապետության հիմնադիրը ժամանակին մտածել է ամեն ինչի մասին: Նրա համակարգը կարգուկանոնի, կարգապահության, մարդության եւ աշխատանքի մի խառնուրդ է, որի դեպքերում վարչակարգը վերահսկում է գրեթե ամեն ինչ: Կաբառակերությունից զրեթե զերծ վարչակազմը բաշխում է բնակարաններ, կազմակերպում մշակութային միջոցառումներ եւ կրթական համակարգը, իրականացնում մամուլի զտումներ, ձեռնարկությունների դրդում ներդրումներ կատարել այս կամ այն հատվածում: Երբ ճանապարհային խցանումները շատ են լինում, կառավարությունը մասնավոր ավտոմեքենաների վրա 250 տոկոս տուրք է սահմանում: Երբ մայրաքաղաքներն իրենց ճնշված են համարում չինացիների համեմատությամբ, կառավարությունն ստեղծում է մահմեդականների գործերի նախարարի պաշտոն: Եթե կանայք դժգոհում են բավարար թվով դպրոցական դպրոցներ չունենալու դպրոցներ չունենալու դպրոցներ, վարչակարգը հարկային զիջումներ է անում այն կանանց, ովքեր միաժամանակ մայր են եւ բարձրակարգ կադրեր:

Գործազրկության նոպաս գոյություն չունի, բայց գործազուրկներ էլ չկան: Կենսաթոշակի եւ բնակարանի համար հարկավոր է մուծումներ կատարել պարտադիր խնայողության դրամարկղում: Դրա շնորհիվ 1959 թվականից Բրիտանական հանգարծակցության երկրների թվում է «ինքնակառավարվող» դեսպության կարգավիճակով: Սինգապուրի գնահատական երկնաքերերը խնամքով շրջապատված են այգիներով, որոնցի խաղաքի կենտրոնական մասը կարողանա դիտարկել իր ինքնությունը: Ասիական մեծ խաղաքների մեջ Սինգապուրը մյուսներից ավելի մեծ չափով է խորհրդանշում Արեւելքի եւ Արեւմուտքի սերտ միահյուսումը: Բայց վարչակարգի հակառակորդները Սինգապուրը անվանում են «ձանձրալի» եւ նույնիսկ «ախտահանված» խաղաք: Այդ գերմաքուր եւ խիստ կանոնակարգված խաղաքը շատերին դուր չի գալիս, մինչդեռ բնակչության հիմնական մասը հավանություն է տալիս 1965 թ. երկիրն անկախության հասցրած Լի Կուան Յուի վարչակարգին:

Քաղաքի «ոսկե երիտասարդությունը» բազմաժամյա աշխատանքային օրվա վերջին հավաքվում է սովորաբար «Պրեգո» սրճարանում: Այդ երիտասարդ տղաներն ու աղջիկները կրում են դասական ոճի, ոչ վառ գույների հագուստներ, մազերի կտրվածքն անգամ համեստ է: Դրանք այլի չեն ընկնում նաեւ գաղափարախոսական տարբերություններով: Այն հարցին, թե իրենք ինչ են մտածում վարչակարգի մասին, լավ պատրաստված այդ երիտասարդները մշտապես դասախոսում են. «Ես ոչինչ չեմ մտածում», կամ. «Համակարգը գործում է. էլ ի՞նչ հարկ կա քննադատելու» եւ նման բաներ: Մինչդեռ կառավարության բնդդիմախոս Դեյվիդ Մարշալն ասում է. «Մարդիկ գործում են այս բարգավաճության թելադրանքով: Նրանց նախաձեռնողականությունը ի չիք է դարձված: Այստեղ հասարակությունը միշտ սառցենություն ունի անհասի նկատմամբ»:

Ճշմարտությունն այն է, որ այդ փոքրիկ հանրապետության հիմնադիրը ժամանակին մտածել է ամեն ինչի մասին: Նրա համակարգը կարգուկանոնի, կարգապահության, մարդության եւ աշխատանքի մի խառնուրդ է, որի դեպքերում վարչակարգը վերահսկում է գրեթե ամեն ինչ: Կաբառակերությունից զրեթե զերծ վարչակազմը բաշխում է բնակարաններ, կազմակերպում մշակութային միջոցառումներ եւ կրթական համակարգը, իրականացնում մամուլի զտումներ, ձեռնարկությունների դրդում ներդրումներ կատարել այս կամ այն հատվածում: Երբ ճանապարհային խցանումները շատ են լինում, կառավարությունը մասնավոր ավտոմեքենաների վրա 250 տոկոս տուրք է սահմանում: Երբ մայրաքաղաքներն իրենց ճնշված են համարում չինացիների համեմատությամբ, կառավարությունն ստեղծում է մահմեդականների գործերի նախարարի պաշտոն: Եթե կանայք դժգոհում են բավարար թվով դպրոցական դպրոցներ չունենալու դպրոցներ չունենալու դպրոցներ, վարչակարգը հարկային զիջումներ է անում այն կանանց, ովքեր միաժամանակ մայր են եւ բարձրակարգ կադրեր:

Գործազրկության նոպաս գոյություն չունի, բայց գործազուրկներ էլ չկան: Կենսաթոշակի եւ բնակարանի համար հարկավոր է մուծումներ կատարել պարտադիր խնայողության դրամարկղում: Դրա շնորհիվ 1959 թվականից Բրիտանական հանգարծակցության երկրների թվում է «ինքնակառավարվող» դեսպության կարգավիճակով: Սինգապուրի գնահատական երկնաքերերը խնամքով շրջապատված են այգիներով, որոնցի խաղաքի կենտրոնական մասը կարողանա դիտարկել իր ինքնությունը: Ասիական մեծ խաղաքների մեջ Սինգապուրը մյուսներից ավելի մեծ չափով է խորհրդանշում Արեւելքի եւ Արեւմուտքի սերտ միահյուսումը: Բայց վարչակարգի հակառակորդները Սինգապուրը անվանում են «ձանձրալի» եւ նույնիսկ «ախտահանված» խաղաք: Այդ գերմաքուր եւ խիստ կանոնակարգված խաղաքը շատերին դուր չի գալիս, մինչդեռ բնակչության հիմնական մասը հավանություն է տալիս 1965 թ. երկիրն անկախության հասցրած Լի Կուան Յուի վարչակարգին:

Քաղաքի «ոսկե երիտասարդությունը» բազմաժամյա աշխատանքային օրվա վերջին հավաքվում է սովորաբար «Պրեգո» սրճարանում: Այդ երիտասարդ տղաներն ու աղջիկները կրում են դասական ոճի, ոչ վառ գույների հագուստներ, մազերի կտրվածքն անգամ համեստ է: Դրանք այլի չեն ընկնում նաեւ գաղափարախոսական տարբերություններով: Այն հարցին, թե իրենք ինչ են մտածում վարչակարգի մասին, լավ պատրաստված այդ երիտասարդները մշտապես դասախոսում են. «Ես ոչինչ չեմ մտածում», կամ. «Համակարգը գործում է. էլ ի՞նչ հարկ կա քննադատելու» եւ նման բաներ: Մինչդեռ կառավարության բնդդիմախոս Դեյվիդ Մարշալն ասում է. «Մարդիկ գործում են այս բարգավաճության թելադրանքով: Նրանց նախաձեռնողականությունը ի չիք է դարձված: Այստեղ հասարակությունը միշտ սառցենություն ունի անհասի նկատմամբ»:

Ճշմարտությունն այն է, որ այդ փոքրիկ հանրապետության հիմնադիրը ժամանակին մտածել է ամեն ինչի մասին: Նրա համակարգը կարգուկանոնի, կարգապահության, մարդության եւ աշխատանքի մի խառնուրդ է, որի դեպքերում վարչակարգը վերահսկում է գրեթե ամեն ինչ: Կաբառակերությունից զրեթե զերծ վարչակազմը բաշխում է բնակարաններ, կազմակերպում մշակութային միջոցառումներ եւ կրթական համակարգը, իրականացնում մամուլի զտումներ, ձեռնարկությունների դրդում ներդրումներ կատարել այս կամ այն հատվածում: Երբ ճանապարհային խցանումները շատ են լինում, կառավարությունը մասնավոր ավտոմեքենաների վրա 250 տոկոս տուրք է սահ-

մանում: Երբ մայրաքաղաքներն իրենց ճնշված են համարում չինացիների համեմատությամբ, կառավարությունն ստեղծում է մահմեդականների գործերի նախարարի պաշտոն: Եթե կանայք դժգոհում են բավարար թվով դպրոցական դպրոցներ չունենալու դպրոցներ չունենալու դպրոցներ, վարչակարգը հարկային զիջումներ է անում այն կանանց, ովքեր միաժամանակ մայր են եւ բարձրակարգ կադրեր:

Գործազրկության նոպաս գոյություն չունի, բայց գործազուրկներ էլ չկան: Կենսաթոշակի եւ բնակարանի համար հարկավոր է մուծումներ կատարել պարտադիր խնայողության դրամարկղում: Դրա շնորհիվ 1959 թվականից Բրիտանական հանգարծակցության երկրների թվում է «ինքնակառավարվող» դեսպության կարգավիճակով: Սինգապուրի գնահատական երկնաքերերը խնամքով շրջապատված են այգիներով, որոնցի խաղաքի կենտրոնական մասը կարողանա դիտարկել իր ինքնությունը: Ասիական մեծ խաղաքների մեջ Սինգապուրը մյուսներից ավելի մեծ չափով է խորհրդանշում Արեւելքի եւ Արեւմուտքի սերտ միահյուսումը: Բայց վարչակարգի հակառակորդները Սինգապուրը անվանում են «ձանձրալի» եւ նույնիսկ «ախտահանված» խաղաք: Այդ գերմաքուր եւ խիստ կանոնակարգված խաղաքը շատերին դուր չի գալիս, մինչդեռ բնակչության հիմնական մասը հավանություն է տալիս 1965 թ. երկիրն անկախության հասցրած Լի Կուան Յուի վարչակարգին:

Քաղաքի «ոսկե երիտասարդությունը» բազմաժամյա աշխատանքային օրվա վերջին հավաքվում է սովորաբար «Պրեգո» սրճարանում: Այդ երիտասարդ տղաներն ու աղջիկները կրում են դասական ոճի, ոչ վառ գույների հագուստներ, մազերի կտրվածքն անգամ համեստ է: Դրանք այլի չեն ընկնում նաեւ գաղափարախոսական տարբերություններով: Այն հարցին, թե իրենք ինչ են մտածում վարչակարգի մասին, լավ պատրաստված այդ երիտասարդները մշտապես դասախոսում են. «Ես ոչինչ չեմ մտածում», կամ. «Համակարգը գործում է. էլ ի՞նչ հարկ կա քննադատելու» եւ նման բաներ: Մինչդեռ կառավարության բնդդիմախոս Դեյվիդ Մարշալն ասում է. «Մարդիկ գործում են այս բարգավաճության թելադրանքով: Նրանց նախաձեռնողականությունը ի չիք է դարձված: Այստեղ հասարակությունը միշտ սառցենություն ունի անհասի նկատմամբ»:

Ճշմարտությունն այն է, որ այդ փոքրիկ հանրապետության հիմնադիրը ժամանակին մտածել է ամեն ինչի մասին: Նրա համակարգը կարգուկանոնի, կարգապահության, մարդության եւ աշխատանքի մի խառնուրդ է, որի դեպքերում վարչակարգը վերահսկում է գրեթե ամեն ինչ: Կաբառակերությունից զրեթե զերծ վարչակազմը բաշխում է բնակարաններ, կազմակերպում մշակութային միջոցառումներ եւ կրթական համակարգը, իրականացնում մամուլի զտումներ, ձեռնարկությունների դրդում ներդրումներ կատարել այս կամ այն հատվածում: Երբ ճանապարհային խցանումները շատ են լինում, կառավարությունը մասնավոր ավտոմեքենաների վրա 250 տոկոս տուրք է սահ-

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ստոլտենբերգն ու Օուենը Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Նախկին Հարավսլավիայում ծագած հակամարտությունների կարգավորման գծով միջազգային կոնֆերանսի կոորդինացիոն խմբի համանախագահներ Ստոլտենբերգն ու Օուենն այսօր ժամանեցին Մոսկվա: Ռուսաստանի մայրաքաղաքում նրանք հանդիպում կունենան ՌԴ արտգործ նախարար Անդրեյ Կոզիրեւի հետ: Այդ մասին հաղորդել է ՍԱԿԻ գլխավոր քարտուղարի դպրոցական ներկայացուցիչ Էմխարդը:

Տոկիոն դպրոցներ է առաջադրում Չինաստանին

ՏՈԿԻՈ, 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՐ ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Տոկիոն կարող է վերանայել իր դիրքորոշումը Չինաստանին ցույց տվելիք տնտեսական օգնության գործում, եթե Պեկինը շարունակի միջուկային փորձարկումները: Դա բավականին դարձորոշ ակնարկեց այսօր փոխվարչապետ, ճապոնիայի արտաքին գործոց նախարար Յոհեյ Կոնոն, ելույթ ունենալով կաբինետի նիստից հետո տեղի ունեցած մամլո ասուլիսում:

Դեմիրելը հրամայել է խնել թուրք զինվորների դաժանությունները

ԱՆԿԱՐԱ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը հրամայել է բանակի դպրոցական ուսումնական հաստատություններին հետաքննել տեղեկությունները այն մասին, որ անվտանգության ուժերը քուրդ ադատականների դեմ դպրի ծիրում տասնյակից ավելի քրդական բնակատեղի են այրել արեւելյան Թուրքիայում: Ինչպես հայտարարել է Դեմիրելի հետ, որից հետո միայն վերջինս հրամայել է ստուգել բերվող փաստերը: Ինչպես տեղեկանում ենք «Վաշինգտոն թայմսի» հոկտեմբերի 8-ի համարից, բանակի տպաներն ավելի ուշ Գենչին տեղեկացրել են, որ իրենք դեմ է դարձել, հրամանատարներից մեկի խոսքերով ասած, ժամանակակից Թուրքիայի դպրության մեջ ամենամեծ ռազմական գործողության ընթացքում զինվորների դաժան դպրվածքի դրդապատճառները:

Այս օրերին քուրդ ադատականներին մեղադրում են քուրդ իրական նավթամուղի դպրթեցման մեջ, որը տեղի է ունեցել Թուրքիայի հարավ-արեւելքում, հոկտեմբերի 5-ին:

Սիրիային սահմանամերձ Միդյաթի շրջանում գտնվող հատվածի հրդեհը հանգցնելու համար ոչ բոլոր դրդվածքի դրդապատճառները: Ինչպես հայտնի է, եւ այն ծանր հետեւանքներ չի ունեցել: Այս նավթամուղը փակվել էր 1990 թվականի օգոստոսի 7-ից, որպես Իրաքի դեմ գործադրվող միջազգային էմբարգոյի մի բաղկացուցիչ մաս: Այն կարում է հյուսիսային Իրաքի Կիրկուկի նավթահորերը քուրքական Յումուրթալիք նավահանգստի հետ: Միդյաթը միաժամանակ այն հանգուցակետն է, ուր առագայում նախատեսվում է Բաքվից եկող նավթամուղի միակցումը Կիրկուկ միջերկրածովյան գծին:

Ավստրիայի ՆԳՆ-ն որոշեց վերջ դնել ռուսական մաֆիային

ՎԻԵՆՆԱ, 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՈՒՍ ՍՆԱՐՔ: «Ավստրիայում շրջող այն ռուսները, որոնք վտանգում են յգիտես որտեղ ձեռք բերած փողերը, այսուհետեւ ոստիկանությունում հարցաքննության կենթարկվեն միջոցների ստացման աղբյուրները պարզելու համար», լրագրողներին հայտարարեց Ավստրիայի ներքին գործերի նախարար Ֆրանց Լեբենակը: Բացի դրանից, երկրի ՆԳՆ-ն մտադիր է «արեւելքցի նորահարուստների առջեւ» փակել Սլովակիայի սահմանը, որտեղով հաճախ են անցնում Ավստրիա:

Այդ միջոցառումների համար առիթ ծառայեց վերջերս ռուսաստանցի գործարար Սերգեյ Սիմեդովի սպանությունը: Ենթադրվում է, որ նա Ավստրիայում ակտիվորեն գործող ռուսական մաֆիական կառույցներից մեկի մաս նակիցն էր: Լեբենակի խոսքերով, միայն Վիեննայում կարելի է թվարկել տասնյակ, գուցեեւ հարյուրավոր ռուսաստանցիների, որոնք միլիոնավոր դոլլարների հետ կապված գործառնություններ են կատարում:

Եվրոպացիները կշարունակեն Լուսնի հետագա ուսումնասիրությունները

Վերջերս Բեռլինում կայացած օդային եւ տիեզերական թռիչքների ցուցահանդեսում հրապարակվել է եւրոպական տիեզերական գործակալության (ԵՏԳ) կազմած ծրագիրը, ըստ որի մինչեւ 2020 թ.-ը երկրի միակ բնական արբանյակի՝ Լուսնի վրա կկանգնեցվի տիեզերական «անձակ» մակերեւույթը արբանյակների, հողային զոնդերի ու օդոռների միջոցով հետազոտելն է ու նրա ռեսուրսների օգտագործման հնարավորությունների մշակումը: Այդ հետազոտությունների հիման վրա Լուսնի վրա կկառուցվեն բազաներ: Եւրոպական լուսնային ուղեծրի առաջին մեկնարկումը ծրագրված է 2003 թ.-ին: Իսկ մինչ այդ՝ 1995-2000 թթ.-ը, եվրախորհրդի որոշմամբ կհայտարարվեն «լուսնային տարիներ»: Այս ծրագրին կարող են միանալ ծրագրով հետաքրքրվող եւրահամայնքի անդամ բոլոր ազգերն: ԵՏԳ-ի եւ ՌԴ-ի տիեզերական գերտեսչության հետ համատեղ կազմած «Եւրոմիր» ծրագրի շրջանակներում ռուս տիեզերագնացները գերմանացի տիեզերագնաց Ուլֆ Մերբոլդի հետ ռուսական «Միր» տիեզերակայանից կկատարեն առաջին թռիչքը, որը կտեւի ութսուն օր:

ԵՏ

SONY ✲ HITACHI ✲ SHARP ✲ Canon ✲ IBM ✲ AKAI ✲ GRUNDIG ✲ HEWLETT PACKARD ✲ FISHER ✲ AIWA ✲ JVS ✲ SUPRA ✲

ՖԻՐՄԱ "ԱՐԱՅ" FIRM "ARAY"

Արտասահմանյան արտադրության կոմպլեքտերների, պատճենահանման սարքերի, ֆաքսերի, հեռուստացույցների, աուդիո-վիդեո սարքավորումների, ինչպես նաեւ նրանց շահագործման համար անհրաժեշտ նյութերի եւ պահեստամասերի վաճառք ու նախնական պատվերների ընդունում:

Պատվերների կատարման ժամկետը 2-3 շաբաթ:
Վճարման ձեւը կանխիկ եւ փոխանցումով:

Հեռ. 25-10-87

Արտասահմանյան արտադրության կենցաղային աուդիո-վիդեո սարքավորումների վերանորոգում եւ նրանց պահեստամասերի ներմուծում արտասահմանից:

Հեռ. 25-43-87

Հասցեն: Ք.Երեւան Ազատության պող.9

SANYO ✲ PANASONIC ✲ SHIVAKI ✲ EPSON ✲ NEC

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Ուրիշի փողերը հաշվելուց առաջ խաչակնքեմ, թեկուզ այդ ուրիշը լրագրող լինի

Տալվում ենք, հալվում... Կառավարությունը հալվում է բվառների նվազագույն աշխատավարձը, կամ ասենք, սոցիալական զամբյուղը (օրական մեկ ձուն ալերգիկ է աշխարհայացքի համար, մի՛ կերեք). ժողովուրդը հալվում է կառավարության փողերը եւ այն վայրկյանները, որ այդ փողերը գիտի առնեն ու՝ հայդա Փարիզ. գրադներ հալվում են, թե իրենց գշչակից ընկերներից ով ինչման ռդորմություն ստացավ կամ չստացավ դրսի հայրենակիցներից. հիմա հերթը հասել է լրագրողների հաակին: Գուցե լրագրողներ, ինչպես մեր կրանի ոչ մի բնագավառում, ամեն հոդված գրելու եւ հոնորար ստանալու արանքում հայտարարագի՞ր լրացնեն:

Մինչեւ հիմա չեն սնդել լրագրողների գրպանները եւ ոլիսակները մստուգել անուններով համենված, իսկ Լուսինե Հովհաննիսյանն իր հոդվածում հուժարվել է լրագրության մեջ չափազանց կարեւոր այդ դեսերից: «Նումել դ'Արմենիի» եւ «Էքսպրես խրոնիկայի» անուններից ու հոնորարներից. հայ լրագրողների նվազագույն առավելագույն մասավոր աշխատավարձից բացի. այլ հաստակ անուն կամ թվարանական նիշ հոդվածում չկա. ճնացածը գեղեցիկ բնդհանրացումներ են. որոնք փարդեսորեն քոարկում են փասի սովը, բացը չորից չջոկելու դժկամությունը:

Անդրադառնալուն կարոս փասեր ու անուններ՝ տուգ դրամաղանակ ունենալ չունենալուց առաջ. կաղված Հայաստանի լրագրության ու լրագրողների հեռ. շաս կան:

«Լրագիր» օրաթերթի խմբագիր Հայկազ Ղահրիյանն ու Վանն Թոնդրակյան ասորագրող հեղինակն առեւանգվեցին ու ծեծի ենթարկվեցին գարեանը: Ինչո՞ւ: Նրանք հերքում են. լրագրողներ լռում: Ներկայումս «Էքսպրես խրոնիկայի» բլրակից Միխայել Դանիելյանի երթենի գրասենյակը սարքավորումներով հանդերձ. կողոպտվել ու հրդեհվել էր: Լռություն: «Գոլոս Արմենիի» թերթի բրգակից Վիգեն Սարգսյանին ու խմբագիր Ելորա Նախշարյանին անընդհաս սահաբկում են: Նույն թերթի խմբագրական վրա հարձակում գործվեց. եւ սխալմամբ «Գալուսի» աշխատակցի տեղ ընդունված երիտասարդն «սահաբկիչների» սխալների թիրախ դարձավ: Որ թերթին ինչպես ձեռնտու էր, այնպես մեկնաբանեց: Կիրակի անհայտ անձինք հրդեհեցին «Ազգի» խմբագրատունը...

ԱԻՄ լրատվականի այն ժամանակվա բրգակիցներ Արթուր Խեմչյանի ու Նադիա Մամիկոնյանի ձեռքից տեսագրված ժարդավենն ու արձանագրությունը խլելու համար Գեխ մի դրազամավոր նրանց բանաքիորեն գեսին տաղալեց (նրանք հեռ. ի դեղ. ամուսնացան): Մի անգամ կանանց ամբոխը մի մյանց հեռ ռեռէ ընդհանրություն չունեցող Աննա Իսրայելյանին (այժմ «Ազատություն» ռադիոկայանի խորհրդարանական բրգակից) եւ Լիզա Ճաղարյանին («Հայաստանում լրագրողներ. «Ես չէի դիմանա»:

Իսկ այն լրագրողների ու ոչ լրագրողների մասին, որոնք «ծախվում» են ներսի ու դրսի խակներին, խնդրում եմ գրել անուն առ անուն, հոնորար առ հոնորար (դրամիրատուները եւս): Երբ լրագրողն իրավ գնելիություն ունի (Լուսինե Հովհաննիսյանի ընտրած «գնունակությունն» բառի ընտրությունը չափազանց անհաջող է), առյա նրա գնելիությունն ուղիղ համեմատական է իր դրոֆեսիոնալիզմին. ինչպես ամենուր է: Լավ վարձատրվող լրագրող ամենեին էլ չի նշանակում ծախու լրագրող: Այդ դեռքում հարգարժան հեղինակն էլ դեսք է որ ծախված լինի, որովհետեւ «Շրջանում» վաս չեն վճարում, եւ վաս չեն վճարում նաեւ դարբերաբար դուրաղորդներ տվող «Ար» թերթում, որի բրգակիցն էր:

Հիբաստակածս լրագրողներ՝ որոնք լրացումներով (Հակոբ Ասատրյան. «Ազգ». Ռոկսան Մամիկոնյան. «Երկիր», Նադիր Բաղալյան եւ էլի մի քանի անուններ) Հայաստանի լավագույն լրագրողներն են, ինչպես նաեւ ամենալավ վճարվողները: Մտածել, թե նրանք հրադարակում առ հրադարակում ծախվում են, կնշանակի, որ Հայաստանի ամբողջ լրագրությունն ամեն վայրկյան ծախվում է:

Ուեմն, կեցցե ծախված հայ մամուլը, ազատություն «գնելի լրագրողներին», դամ, դամ, դամ-դամ-դամ, դամդամամ...

ՌՈՒԶԱՆ ԽԵՉՈՅԱՆ

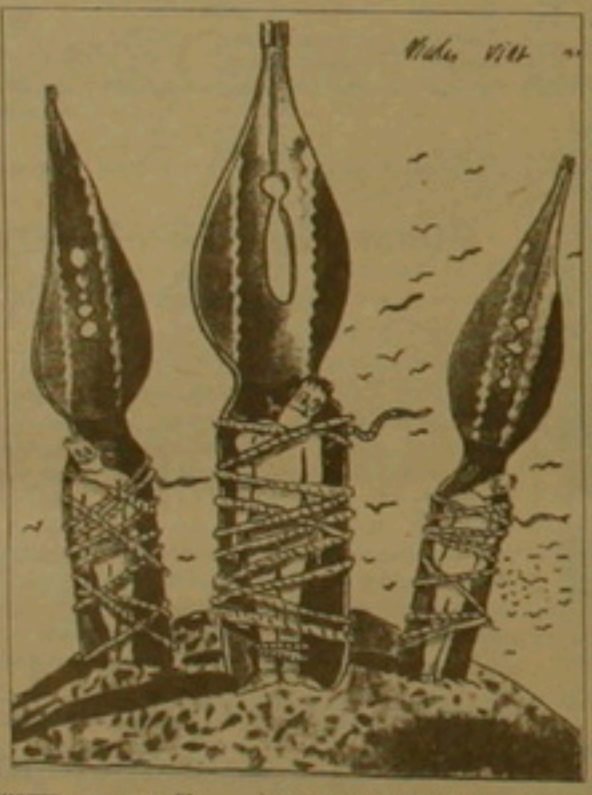

Միքայել Հայրապետյանին «Ազգային չոչեր» հոդվածի համար («Մաշտոց») Խաչիկ Սամբոլցյանը Արաբկիրի դատարանում դատի տվեց: «Լեռնի բաշկինակ», այսպես դիմավորեցին լրագրողներից մեկին, որը խնդրեց իր անունը չհրապարակել: «Ազգի» բրգակից Արմեն Բաղդասարյանին, որը լրագրողական անավարտ մի քանի դատավարությունների դատապարտող է, խաբված ավանդատուների ամբոխը վրա տվեց. «Փողերի կեսն էլ դու ես կերել»:

Ծվեյցարացի լրագրող Վիգեն Չրբյանն անընդհատ զարմանում

Եւրոպական բեմահարթակը ապատո՞ւմ է մեզ

ՆՈՐԱՁԵՎՈՒԹՅՈՒՆ

Յորամանչյոր ազգի ճշմարիտ հայելին կինն է: Նա մեր այս դժվար օրերի մեջ, կենցաղային կնճիռների կծկումի մեջ հարդարվում-սիրունանում է. զուսաներկերի շղարը բոլորում ժոլիտով ու դուրս գալիս աշխարհ: Իսկ աշխարհում, որ տնեցիների սովորական. ոչ միշտ գնահատող. հաճախ հոգնած ու ալարկոտ հայացքը կա. կինը հեռու տեղերից եկածի, օտարի աչքի գնահատականն է ակնկալում: Այս իմաստով հեռաբրիր է հղանդացի ազատ լրագրող Հենրիետ Վերբուրգի հայացքը, որն այսօր այստեղ է «Աստֆս» ֆիրմայի տնօրեն Անդրեյ Միլմանի հրավերով եւ նորաձեւության մասին դասախոսություններ է կարդում երիտասարդ մոդելավարների համար: «Թեեւ Հայաստանը իրեն մշակույթի հզոր հզեւոր դաշտ եւ բրիտանությունն ընդունող առաջին երկիր վաղուց էր ինը, բայց այսօր տիրումս առարկայական է եւ տեսողական: Ես նորաձեւության հարցերով եմ զբաղվում եւ զարմացա, երբ նորաձեւության կենտրոններից «կոզիացած» Հայաստանում ներկայացվեցին բոլոր գծանկարներն ու 48 փորագրություն, որոնք կատարված էին տարբեր տեխնիկայով: Ցուցադրված են նաեւ ճենապակյա իրեր: Եւրոպայի կարծր ճենապակու հայենագործման դպրոցը դպրոցանում է Գերմանիային: 1710 թ. Սաքսոնիայի կուֆյուրս Ավգուստ Հզորի հրամանով Մայսենի Ալբրեխտսբուրգ դղյակում հիմնադրվեց ճենապակու մանուֆակտուրան: Ճենապակու դպրոցի դասավանդվում էր արտահայտված Ռոկայլ ոճով ստեղծվում են առասպելական եւ այլաբանական կերպարներ: 60 ական թ.-ին արտադրանքի մեջ Ռոկոկո ուրախ ոճի թեքեւությունն ու վայելչագեղությունը հաջորդում են կլասիցիզմի խիստ ուղիղ երանգներին: Ցուցահանդեսում ներկայացված են Ազգային դպրոցի Մայսենի եւ Բեռլինի մանուֆակտուրաների 18-19 դդ դարի 1-ին տասնամյակին բնորոշ նմուշներ՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության եւ ոճական առանձնահատկությունների: Հայաստանում մինչեւ հոկտեմբերի 28-ը կարուանակվեն գերմանական մշակույթի տաքաքները:

ԱՐԱԲՈ ՍԵԴՐԱԿՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Գերմանական գրաֆիկայի եւ ճենապակու ցուցահանդես

Հոկտեմբերի 11-ին Հայաստանի ազգային դպրոցերասրահում բացվեց գերմանական գրաֆիկայի եւ ճենապակու ցուցահանդեսը՝ գերմանական մշակույթի փառատոնի շրջանակներում: Ցուցահանդեսում ներկայացված էր դպրոցերասրահի ֆոնդերում գտնվող 15-դդ դարի վերջի եւ 20-դդ դարի գերմանական գրաֆիկայի նմուշներ: Այդ ժամանակահատվածը էքսպոզիցիայում ներկայացված է Ալբրեխտ Դյուրերին վերագրող 16 փորագրություններով եւ Հենրիկ Ալդեգրեւերի 2 օֆորտով: Արեւմտաերոպական արվեստի դպրոցության մեջ մեծագույն գծանկարիչը՝ Դյուրերը, առաջինն էր գերմանական նկարիչներից, որը տիրապետեց իտալական վերածնունդի գծային տարածության եւ մարդու մերկ մարմնի դպրոցման սկզբունքներին: Դյուրերն այն հազվադեպ նկարիչներից էր, որը կարողացավ ստեղծել գծի նման դինամիկա, արտահայտչականություն եւ գեղեցկություն: Ազգային դպրոցերասրահի գրաֆիկայի բաժնում դիտարկվում են գերմանացի նկարիչների 22 գծանկար, ճեղանկարի 1 ալբոմ, ինչպես նաեւ շուրջ 200 փորագրություն: Ցուցահանդեսում առաջին անգամ ներկայացվեցին բոլոր գծանկարներն ու 48 փորագրություն, որոնք կատարված էին տարբեր տեխնիկայով: Ցուցադրված են նաեւ ճենապակյա իրեր: Եւրոպայի կարծր ճենապակու հայենագործման դպրոցը դպրոցանում է Գերմանիային: 1710 թ. Սաքսոնիայի կուֆյուրս Ավգուստ Հզորի հրամանով Մայսենի Ալբրեխտսբուրգ դղյակում հիմնադրվեց ճենապակու մանուֆակտուրան: Ճենապակու դպրոցի դասավանդվում էր արտահայտված Ռոկայլ ոճով ստեղծվում են առասպելական եւ այլաբանական կերպարներ: 60 ական թ.-ին արտադրանքի մեջ Ռոկոկո ուրախ ոճի թեքեւությունն ու վայելչագեղությունը հաջորդում են կլասիցիզմի խիստ ուղիղ երանգներին: Ցուցահանդեսում ներկայացված են Ազգային դպրոցերասրահի ֆոնդերում պահվող Մայսենի եւ Բեռլինի մանուֆակտուրաների 18-19 դդ դարի 1-ին տասնամյակին բնորոշ նմուշներ՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության եւ ոճական առանձնահատկությունների: Հայաստանում մինչեւ հոկտեմբերի 28-ը կարուանակվեն գերմանական մշակույթի տաքաքները:

ԱՐԱԲՈ ՍԵԴՐԱԿՅԱՆ

«Հայաստանը նոր ֆիլմերի շուկա»

Հոկտեմբերի 16-ին կինոյի տանը կբացվի «Առագաստ» երիտասարդական ակումբի կազմակերպած «Առաջին ֆիլմ-94» երիտասարդական կինոփառատոնը, որի ծրագրում մինչեւ հոկտեմբերի 21-ը կցուցադրվեն «Հայֆ» եւ «Մերոնֆ» կինոստուդիաներում երիտասարդ հայ ռեժիսորների կողմից նկարահանված կարճամետրաժ կինոնկարները: Փառատոնի կազմակերպման հիմնական նպատակն է միավորել բոլոր երիտասարդ կինոգործիչներին եւ ցուցադրումների ու սեմինարների միջոցով պարզել, թե ունի՞ արդյոք հայկական կինոն առյաս, եւ եթե այո, հեռագայում ստեղծել երիտասարդական կինոշարժումը: «Հայկական կինոյի մեսրներից ոմանք, ասում է փառատոնի կազմակերպիչներից մեկը՝ Արամ Եղիազարյանը, ինդում են, թե այսօր երիտասարդական կինո չկա, իսկ մենք ուզում ենք ապացուցել, որ կան տաղանդավոր երիտասարդ դեմքեր: Նաեւ ցանկանում ենք ոմանց համոզել, որ բացի վերավաճառից, նաեւ կինոյով կարելի է միլիոններ վաստակել: Մեզ պակասում է պրոդյուսերը, մեր ֆիլմերի շուկան պետք է փնտրել հենց Հայաստանում»: Փառատոնի կազմակերպիչներն իրենց երախտագիտության խոսքը հայտնեցին Եվրոպայի խոսքը V. A. D. ասոցիացիային, որը սիրալիր տրամադրել էր 1200 դոլար՝ փառատոնի կազմակերպման համար: «Չնայած ցուցադրվելիք ֆիլմերը կարճամետրաժ են, բայց մենք հույս ունենք, որ դրանք հիմք կհանդիսանան նոր կինոալիք ստեղծելու գործում, ասաց փառատոնի կազմակերպիչ Արթուր Դեր Թումասյանը: Նաեւ ուզում եմ հիշեցնել, որ հոկտեմբերի 21-ին տեղի կունենա մամլո ասուլիս, որին կմասնակցեն երիտասարդ կինոգործներ: Բացի այդ, հնարավորություն տալ նրանց հանդես գալ մամուլում, քանի որ մենք լավագույն կինոհոդվածի համար սահմանել ենք մրցանակ...»:

ԱՐԱՄ ԱՍԼԱՆՅԱՆ

ՆԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մշակութային կենսոլորտ՝ արվեստանոցում

Զուլում եւ Սուրեն Գրիգորյանների արվեստանոց ցուցահանդեսի բացումով հիմք դրվեց Հայաստանում նախադեպը չունեցող ավանդույթի: Մշակույթի հայկական հիմնադրամն ու Գրիգորյանները այդ օրը նորաբաց արվեստանոց ցուցահանդեսում ընդունեցին իրենց արվեստի բարձրաշխարհիկ երկրպագուներին. մշակույթի, հաղարական հին ու նոր գործիչներ, գործարանների տնօրենները, Հայաստանում գործող տարբեր գրասենյակների դեկավարներ:

Զուլում Գրիգորյանն իմպրեսիոնիստական իր յուրահատուկ վրձնածն ունի, իսկ նրա բնաղատկերները ներն ու դիմանկարները ոդու կտավներում ավելի շատ վերացականության ուղղությամբ են: Հայր Գրիգորյանի կտավներին գնորդը Հայաստանի համար բավական լավ գին է տալիս, «բացարձակապես այդ գումարով ու իմ նախագծերով եմ երեւանում կառուցել արվեստանոցներս... բայց դուք նման հարցեր մի տվեք, ես Քամյուի սիրահար մարդ եմ»:

Ինչեւէ, երեւանում ավելացավ երկիարկանի լայնարձակ մի արվեստանոց՝ սեփական ցուցահանդեսով, ուր իրար հոգեհարազատ զգացողները կարող են սիրով հյուրընկալվել. վերանալ առօրյա հոգսերից եւ, ինչու՞ չէ, նաեւ նկար գնել:

Ռ.Ռ.

Նկարիչներ Գառնիկ եւ Զուլում Գրիգորյաններ. 1994 թ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Բանանցի» խոշոր հաշվով պարտությունը

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Նախօրեին «Հրազդան» մարզադաշտում տեղի ունեցած ՀՄԼՄ-«Բանանց» խաղում արձանագրվեց անսովոր հաշիվ, անսովոր ոչ թե Հայաստանի առաջնության, այլ այդ թիմերի միջև հանդիպումների համար: «Բանանցը» պարտվեց 1-8 հաշվով: Հասկանալի է, որ նորմալ պարագաներում նման արդյունք լինել չէր կարող, քանի որ «Բանանցը» հանրապետության առաջատար թիմերից մեկն է եւ շարունակում էր հավակնել մրցանակային տեղի: Ուրեմն արտառոց բան է կատարվել: Մեր թիմերի ճակատագրերը ինչ որ բանով նման են իրար: Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական ծանր կացությունը բնականաբար անդրադառնում է նաեւ ֆուտբոլային կոլեկտիվների գործունեության վրա: Նրանք, ովքեր հայտնվում են ֆինանսական ծանր իրավիճակի մեջ, արագորեն փլվում են: Դեռեւս առաջին շրջանի վերջնագծում «Բանանցին» նման բան էր սպառնում: Թիմն անսպասելիորեն սկսել էր իրար եւեթից պարտություններ կրել: Պատճառը պարզ էր: Մի քանի ամիս տպաւորեն աշխատավարձ չէին ստացել: Հետո, մեծ ծիգերի գնով, թիմն է ճգնաժամը հաղթահարվեց: Համենայն դեպս 2-րդ շրջանի 1-ին մասում մենք «Բանանցին» տեսանք իր նախկին մարտական կեցվածքով, որը նորից հուսի մեջ մտավ եւ սկսեց իր տեւական հաղթաշարավը: Եւ ահա խոշոր հաշվով ծանր պարտություն: Հասկանալի է, որ գլխավոր պատճառը նորից ֆինանսներն են: Ցիշտ է, Բելրոբ են մեկնել թիմի առանցքային խաղացողներից երկուսը՝ դարպասապահ Արա Աբրահամյանը եւ կիսապաշտպան Արմեն Գյուլբուդաղյանը: Չկա նաեւ Պողոս Թելյանը, որը Շվեդիայից վերադառնալով թիմ, հավանաբար հանդես կգա մոսկովյան ակումբներից մեկում:

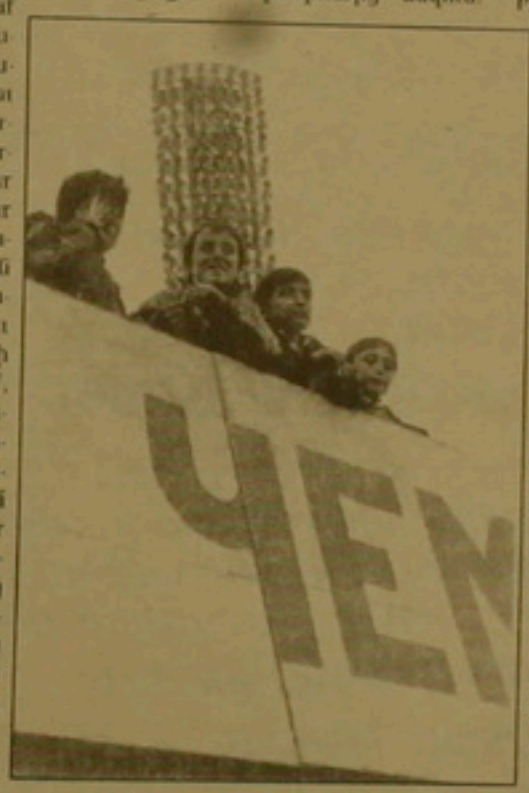

Խաղացողներից երկուսին զորակոչել են բանակ, եւս մի քանիսը տարբեր պատճառներով բացակայում են թիմից: Մասնավորապես հարձակվող Անդրանիկ Հովսեփյանը մեկնել է ԱՄՆ: Մի խոսքով տարեկզբի համեմատ «Բանանցում» չկան 10 վարձատիր ֆուտբոլիստներ: Այսքանից հետո կարելի՞ է արդյոք զարմանալ գրանցված անսովոր հաշվի համար: Նույն բանն սպառնում է մեր շատ թիմերին: Ուստի հարկավոր է մտածել կրճատել բարձրագույն խմբի առաջնության մասնակիցների թիվը, ատաղձագործ թողնել նրանց, ովքեր ի վիճակի են հոգալու իրենց ցավերը: Այլ դեպքում հավանաբար հնարավոր կլինի նաեւ հովանավորներ գտնել: Հուսանք, որ «Բանանցը», որը կարճ ժամանակում լավ հետք է թողել մեր ֆուտբոլում, կհաղթահարի ճգնաժամը եւ նորից կվայելի հանրապետության ֆուտբոլային ավանդարդում: ՀՄԼՄ-«Բանանց» խաղում կրկին աչքի ընկավ Արսեն Ավետիսյանը, որը հերթական հերթիկից հետո իր գոլերի հաշիվը առաջնությունում հասցրեց 34-ի եւ վստահորեն գլխավորում է ռմբարկուների ցուցակը: 3 գոլի հետեւանք դարձավ նաեւ Գեղամ Հովհաննիսյանը: 2 անգամ աչքի ընկավ հավաքականի խաղացող Վարազդատ Ավետիսյանը: ՀՄԼՄ-ն շարունակում է «Արարատի» հետ պայքար մղել 2-րդ տեղի համար: Չեմպիոնի հարցը վաղուց արդեն պարզ է: Գյումրիի «Շիրակին» ոչ ոք չի կարող կանգնեցնել:

26-րդ տուր

«ԲՄԱ Արայի» - «Կանազ»	5-1
«Լոռի» - «Նաիրիս»	0-0

Հոկտեմբերի 11-ին նախատեսված «Արարատ» - «Ցեմենտ» հանդիպումը կայանալու է այսօր «Հրազդան» մարզադաշտում եւ սկսվելու է ժամը 15-ին:

ՖՐԱՆՍԻԱ-98

Բոլորը ՖԻՖԱ-ից տեղեր են պահանջում

ԳԱՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ
Վալենս, Ֆրանսիա

Սեպտեմբերի 22-ին Շվեդիայի մայրաքաղաք Ստոկհոլմում տեղի ունեցած խորհրդակցության ժամանակ ՈՒԵՖԱ-ի կոմիտեներից մեկը որոշեց դիմաջնադարձ դիմել ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիային, պահանջելով նրանից Եւրոպայի համար 3 տեղ ավելին 1998 թվականին Ֆրանսիայում կայանալիք ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու, որտեղ հավանաբար 24-ի փոխարեն հանդես կգան 32 թիմեր: ՖԻՖԱ-ն հոկտեմբերի 27-ին Նյու Յորքում կայանալիք խորհրդակցությունում պետք է որոշի, թե աշխարհի հաջորդ առաջնությանը ամեն ցամաքամասի քանի տեղ է տվելու: Եւրոպան (ՈՒԵՖԱ-ն) տեղերի այսպիսի բաշխում է ուզում՝ 1 տեղ Աֆրիկային, 1 տեղ Ասիային, 1 տեղ Օվկիանիային, 1 տեղ CONCACAF-ին, 4 տեղ պետք է հատկացվի ելնելով ԱՄՆ-ում տեղի ունեցած աշխարհի վերջին առաջնության կիսաեզրափակիչում ցամաքամասերի ունեցած ներկայացուցչությունից:

Ինչպես հայտնի է, այս փուլում Եւրոպան ուներ 3 ներկայացուցիչ (Իտալիա, Շվեդիա, Բուլղարիա) եւ 3 տեղ ավելին է պահանջում: Քանի որ Բրազիլիայի հավաքականը դարձել է չեմպիոն, ուստի ըստ ՈՒԵՖԱ-ի, 1 տեղ ավելին պետք է տվի Հարավային Ամերիկային: Երբ ՈՒԵՖԱ-ի առաջարկն ընդունվի, մինչեւ հիմա 12 մասնակիցների փոխարեն (Գերմանիան Եւրոպայի 13-րդ ներկայացուցիչն էր ԱՄՆ-ում, սակայն որպես աշխարհի չեմպիոն) Եւրոպան 1998 թվականի աշխարհի առաջնությունում կունենա 15 տեղ, որոնց թվում կլինի Ֆրանսիան, որպես աշխարհի առաջնության կազմակերպիչ:

Ստոկհոլմում տեղի ունեցած խորհրդակցությունում ՈՒԵՖԱ-ն միաժամանակ զգուշացրեց եւրոպական մի շարք երկրների ֆեդերացիաներին, որոնց թիմերում ֆինանսական խախտումներ են լինում, եւ պահանջեց հսկողությունն ուժեղացնել նրանց տնտեսական գործունեության վրա, քանի որ լավ ֆուտբոլը հնարավոր է միայն առողջ ֆինանսական գործունեությամբ:

Իր հերթին Հարավային Ամերիկան էլ ՖԻՖԱ-ից լրացուցիչ տեղեր է պահանջում աշխարհի հաջորդ առաջնության համար: Հարավային Ամերիկայի ֆուտբոլային կոնֆեդերացիայի նախագահ որարգվայցի Նիկոլա Լեոզը Նյու Յորքում կայանալիք ՖԻՖԱ-ի խորհրդակցությունում մտադիր է պահանջել 6 տեղ: Ինչպես հայտնի է, աշխարհի վերջին առաջնությունում Լատինական Ամերիկան ուներ 4 տեղ (Բրազիլիա, Արգենտինա, Կոլումբիա, Բոլիվիա): Ըստ Նիկոլա Լեոզի, այն փաստը, որ Բրազիլիան դարձավ աշխարհի չեմպիոն, վկայում է Հարավային Ամերիկայի ֆուտբոլի առողջ վիճակի մասին:

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Մեջիկ Ջոնսոնը դեռ հրաշքներ է գործում

Լեգենդար բասկետբոլիստ Իրվին Մեջիկ Ջոնսոնի գլխավորությամբ ամերիկյան All stars թիմը վերջերս դուրս կատարեց Փարիզում: Երեք տարի առաջ Մեջիկ Ջոնսոնը իմանալով իր հիվանդության մասին, ամբողջ աշխարհի լրագրողներին հայտարարեց, որ տառապում է սպիդով (նա բացիկիր է, բայց ոչ հիվանդ): Չնայած դրան, Մեջիկ Ջոնսոնը «Երազանքների թիմում» մասնակցեց բարսելոնյան օլիմպիադային, սվերեց մյուս մարզաձեւերի աստղերին եւ ամբողջ հեռուստատեսության ուշադրությունը գրավեց իր վրա: Մեջիկ Ջոնսոնի հիվանդությունը մեծ աղմուկ էր հանել Ամերիկայի դրոֆեսիոնալ բասկետբոլի NBA-ի առաջնության մասնակից իր խաղընկերների մեջ, որոնք վախենալով վնասվածքներ ստանալու դեպքում արյան միջոցով վարակվելուց, սխրեցին Մեջիկ Ջոնսոնին դնմասնակցել NBA-ի խաղերին: Անվանի բասկետբոլիստը NBA-ից դուրս կազմեց իր թիմը All stars-ը, եւ սկսեց շրջել քաղաքից քաղաք: Մինչ նա համոզում էր, որ դայֆարում է սպիդի դեմ, ամերիկյան մամուլը զգալով Մեջիկ Ջոնսոնի փափագը եւ աստղերի աշխարհը լքելու անկարողությունը, սկսեց Ջոնսոնին դատապարտել մի շարք մեղադրանքներով: Ըստ մի շարք լրագրողների, Մեջիկ Ջոնսոնն ավելի շատ իր անձի շուրջը առասպել ստեղծելով է զբաղված, քան սպիդի դեմ դայֆարով: Ջոնսոնը «Իմ կյանքը» գրքում գրում է, որ իր հիվանդության մասին ավելի շատ հայտնել է իր մարդչին, քան կնոջը, որն ըստ ամերիկացիների մեծ հանցանք է: Կինը պետք է առաջինը տեղյակ դարձվեր իր ամուսնու հիվանդության մասին: Այսպես բասկետբոլի աստղի փայլը խամրեց: Բայց Ջոնսոնը իր All stars թիմով Եւրոպայում դեռ հավաքում է բազմահազար հանդիսականներ: Նրա ամենի մի ելույթի համար վճարվում է 20 հազար դոլար: Մեջիկը խաղում է եւ շատ լավ է խաղում:

Անցյալ գարնանը Ջոնսոնը վերադարձել էր Լոս Անջելեսի «Լեքերս» թիմ: 1980-ական թվականների հանրաքվեն վերադարձնելու հույսով նկել էր իբրեւ մարզիչ: Բայց գործերը հաջող չգնացին եւ Ջոնսոնը հրաժարվեց այս դաշտից: Այնուամենայնիվ, All stars թիմով Մեջիկ Ջոնսոնը մնում է 1980-ական թվականների երազանքային խաղացողներից վերջին աստղը:

Գ. Ա.

ԱՇԳԱՅԻՆ

Երեւան. Նավասարդյան խաղեր

Նավասարդը հայկական օրացույցում նոր տարվա առաջին ամիսն է եւ ընդգրկել է մեր օրերի տարեցույցով օգոստոսի 11-ից սեպտեմբերի 19-ը: Այդ ժամանակահատվածում է, որ հայերը բերք ու բարիք են ամբարել եւ որպես առատության խորհրդանշող տոնախմբություն ամբողջ ամռվա ընթացքում նավասարդյան խաղեր են անցկացրել գյուղերում, գավառներում եւ արդա վերջնական արդյունքներն ամփոփել Բագավան քաղաքում, որը միաժամանակ ճանաչվել է որպես աստվածների քաղաք: Նավասարդյան խաղերում, որոնց մասնակցել են ինչպես ժողովուրդը, այնպես էլ բազավորները ու զորավարները, զորքը, տեղի են ունեցել մարզական ամենատարբեր միջոցառումներ: Նավասարդյան խաղերը ավանդաբար շարունակվել են դարեր եւ միայն վերջին հարյուրամյակներում են դադարել՝ հայկական պետականության անկման պատճառով: Այդ խաղերի մասին առաջին տեղեկություններն են հայտնում Խորենացին ու Բուզանդը:

Մեր օրերում նավասարդյան խաղերն իրենց վերածնունդն առրեցին 1988 թվականին, անցկացվեցին Դիլիջան քաղաքում: Չորրորդ տարին է, ինչ նորից կյանք են առել նաեւ Երեւանում:

Անցած շաբաթ եւ կիրակի օրերին նավասարդյան 4-րդ խաղերն անցկացվեցին Էրեբունու շրջանում, որին իրենց մասնակցությունն էին բերել շրջանի դպրոցականները ու զինակոչային տարիքի պատանիները: Մարզական այդ տոնահանդեսի մասնակիցներին ողջունեց Էրեբունու շրջխորհրդի գործկոմի նախագահ Մկրտիչ Մինասյանը:

Խաղերի մասնակիցները «Էրեբունի» մարզադաշտի տարբեր հատվածներում մրցություն ծավալեցին հայկական ազգային խաղերում բերդի գրավում, ակոռակոիվ, հեծյալների մենամարտ, կշռաքարի նետում եւ բարձրացում, վազքեր, հեռացատկ, հրաձգություն, նոնակի նետում եւ այլն:

Նույն օրը նավասարդյան խաղեր անցկացվեցին մայրաքաղաքի մի քանի այլ շրջաններում: Համախաղաքային նավասարդյան խաղերը տեղի կունենան հոկտեմբերի 18-ին «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում:

ԴԵՐԵՆԻԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Օլիմպիական ուղեգրերի համար

Հայտնի է, որ մինչեւ 21 տարեկան ֆուտբոլիստների Եւրոպայի առաջնությունը նաեւ 1996 թ. Ատլանտայում կայանալիք օլիմպիական խաղերի ընտրական փուլ է: Տեղի ունեցան խմբային 8 մրցաշարերի եւս 4 հանդիպումներ: Լեհաստանի հավաքականը սեփական հարկի տակ 5-0 հաշվով հաղթեց Ադրբեջանի հավաքականին: Ռուսաստանի ընտրանին 3-0 հաշվով առավելության հասավ Սան Մարինոյի թիմի նկատմամբ: Բուլղարիայի հավաքականը, հյուրընկալելով Վրաստանի երիտասարդական հավաքականին, համառ պայքարում հաղթեց 1-0 հաշվով: Նույն հաշիվը գրանցվեց նաեւ Ուկրաինա-Սլովենիա մրցավեճում: Հաջողությունն ուղեկցեց դաշտի տերերին՝ ուկրաինացի ֆուտբոլիստներին:

Հրավերը մերժեցին

Հարավային Ամերիկայի ֆուտբոլային կոնֆեդերացիան մտադիր է գալիք տարի Ուրուգվայում կազմակերպել Ամերիկայի գավաթ անունը կրող մրցաշար: Նրան մասնակցելու համար հրավեր է ստացել նաեւ Իսպանիան, սակայն այս երկրի ֆեդերացիան հայտարարեց, որ չի ուզում պատասխանել հրավերին, եւ չի մասնակցի մրցաշարին: Պատճառները անհայտ են:

Մայքլ Լաուդրուպը 1994-ի լավագույն դանիացի

Մադրիդի «Ռեալի» ռմբարկու Մայքլ Լաուդրուպը իր հայրենակից մի խումբ տնտեսագետների կողմից ճանաչվեց 1994 թ. ամենալավ դանիացին: Այս խումբը հատուկ գավաթ նվիրեց Լաուդրուպին այն պատճառով, որ անվանի ֆուտբոլիստը սիրում եւ հարգում է դանիական մշակույթը եւ այն տարածում է օտարության մեջ:

ՍԱԿԱՍԱԽԱՂ

Հրազդանցիները խոտի հոկեյի հանրապետության չեմպիոններ

Հրազդանում ավարտվեց մինի խոտի հոկեյի հանրապետական առաջնությունը, որին մասնակցում էին տեղի խոտի հոկեյի օլիմպիական հերթափոխի մասնագիտացված մարզադպրոցի Ջրառատի, Երեւանի եւ Արարատի թիմերը: Մարզադպրոցի առաջին թիմը իր բոլոր հանդիպումներում հաղթանակներ տարավ եւ նվաճեց հանրապետության չեմպիոնի կոչումը: Երկրորդ տեղը գրավեցին ջրառատցիները: Երրորդ տեղը բաժին ընկավ մարզադպրոցի երկրորդ թիմին:

Գ. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայությունը եւ ՅՅ լուսավորության նախարարությունը հայտարարում են «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրի համար աշակերտների գրանցման եւ ընտրության սկիզբը: «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման («Բրնդլի») ծրագիրը միջնակարգ դպրոցների այն աշակերտների համար է, ովքեր տիրապետում են անգլերեն լեզվին, լավ առաջադիմություն ունեն դպրոցում եւ օժտված են հաջողակ փոխանակման աշակերտ լինելու բոլոր անհրաժեշտ հատկություններով: Երրորդ տարին է արդեն, որ այս ծրագրի համար ընտրված աշակերտները կաորեն ամերիկյան հյուրընկալ ընտանիքներում եւ մոտ մի տարի (1995 թվի օգոստոսից 1996-ի հունիսը) կհաճախեն ամերիկյան դպրոցներ:

«Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրին մասնակցելու իրավունք ունեցող աշակերտները պետք է.

- տվյալ ժամանակ լինեն Հայաստանում միջնակարգ դպրոցի 8-րդ, 9-րդ կամ 10-րդ դասարանի աշակերտներ,
- ծնված լինեն 1978 թվի հունիսի 1-ից 1980 թվի սեպտեմբերի 1-ը ժամանակահատվածում,
- վերջին երկու տարվա ընթացքում ցույց տված լինեն բարձր առաջադիմություն: (Այն աշակերտները, ում ընտանիքի անդամներից զոնե մեկը վերջերս դիմել է ԱՄՆ-ի վիզայի, եւ նրանք, ովքեր վերջին 5 տարվա ընթացքում երեք անգամից ավելի եղել են ԱՄՆ-ում, չեն կարող դիմել ծրագրին):

Աշակերտները, ովքեր ուզում են դիմել ծրագրին, կարող են գրանցվել հետեւյալ 4 վայրերից մեկում, նշված օրը

Գյումրի՝ հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 10:00,
Գեղամ Սաֆյանի անվան թիվ 24 դպրոցում:
Վանաձոր՝ հոկտեմբերի 19-ին, ժամը 10:00,
Վանաձորի թիվ 1 հանրակրթական վարժարանում:
Սիսիան՝ հոկտեմբերի 25-ին, ժամը 13:00,
Սիսիանի հանրակրթական կոլեջում:
Երեւան՝ հոկտեմբերի 29-ին եւ 30-ին, ժամը 8:30,
Երեւանի Ամերիկյան համալսարանում:

Գրանցման ժամանակ պետք է ներկայացնել հետեւյալ փաստաթղթերը

- ծննդյան վկայական կամ անձնագիր՝ մեկ պատճենով:
- դպրոցի վերջին երկու տարվա գնահատականները դպրոցի կնիքով եւ տնօրենի ստորագրությամբ (մեկ պատճենով):
- երկու անձնագրի լուսանկարի չափի լուսանկար:

Գրանցման ավարտից հետո աշակերտները կտեղեկացվեն անգլերեն լեզվի քննության տեղի ու ժամանակի մասին: Անգլերենի քննությունն ու բարդությունը անցած աշակերտները կլրացնեն ծավալուն մի դիմում: Հետո նրանց հետ կանցկացվի պատշգամբային հարցազրույց: Կիսաեզրափակիչ փուլի հաղթողները կընտրվեն այս արդյունքների հիման վրա:

Վերջին ընտրությունը կանցկացվի ԱՄՆ-ում: Ուորդ Լեռնինգը ափսարհի ամենախոշոր ու ամենահին փոխանակությամբ զբաղվող կազմակերպություններից մեկը, Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայության հետ համատեղ կազմակերպի ընտրությունը: Կիսաեզրափակիչ փուլը հաղթողների թղթերը կվերանայի մասնագիտացած ուսուցիչների մի խումբ ԱՄՆ-ում: Հաղթողները կհայտարարվեն 1995 թ. մայիսի 1-ից հետո:

ՀԲԸՄ AGBU

«ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ»
ՀԱՄԵՐԳԱՍՐԱՀ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲ

1994/95 ՀԱՄԵՐԳԱՇՐՋԱՆ

ԵՂԵՌՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅՈՒՆ
«ԵՂԵԼ ԵՆՔ, ԿԱՆՔ ԵՎ ԿԼԻՆԵՆՔ»

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ԵՎ ԳԼԽԱՎՈՐ ԴԻՐԻԺՈՐ՝
ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ
ՀԱՄԵՐԳԱՇՐՋԱՆԻ ՀՈՎԱՆԱՎՈՐ՝
ՀԲԸՄ

14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ

ՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՈՒԹՅԱՆ
ՅԿՅԱՆՍ ՆԱԽԱԳԱՀ

ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻՆ

ԵՎ

ՀԲԸՄ-Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԿԱՅԱՆԱԼԻՔ 1-ԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲԻ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ

ԴԻՐԻԺՈՐ՝ ***ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ***
ՄԵՆԱԿԱՏԱՐ՝ ***ՄԱՐԻՆԵ ԲԽԻՅԱՆ***

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԸ, ԺԱՄԸ 18.00-ԻՆ

ՍՈՒՏՋԻ ՏՈՄՍԵՐԸ ԿՎԱՃԱՌՎԵՆ ՀԱՄԵՐԳԻՑ ԵՐԿՈՒ ԺԱՄ ԱՌԱՋ

Մ'Ի ՄՏԱՀՈԳՎԵՔ ՁԵՐ ԿԱԹԻ ՈՐԱԿԻ ԵՎ ՔԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ՎՍՏԱՀԵ'Ք ՁԵՐ ՕՐԳԱՆԻԶՄԻՆ

Մ'ի մտահոգվեք, որ աղքատիկ սնունդը կարող է վնասել կաթնարտադրությանը, կամ կաթը դարձնել թույլ ու անորակ: Այն կարող է նոսր ու ջրիկ թվալ, բայց պարունակում է նոր կյանքի համար պահանջվող բոլոր բաղադրիչները: Վստահե'ք ձեր օրգանիզմին: Այն կյանք է ծնում եւ աղահովում նրա գոյատեւումը անկախ ժամանակի ու պայմանների դժվարություններից:

Հետեւե'ք ցուցումներին՝ կհասնեք հաջողության

Հիվանդանոցում երեխային միշտ ձեր սենյակում պահեք: Այսպիսով կարող եք հաճախ կերակրել թե՛ ցերեկը եւ թե՛ գիշերը:

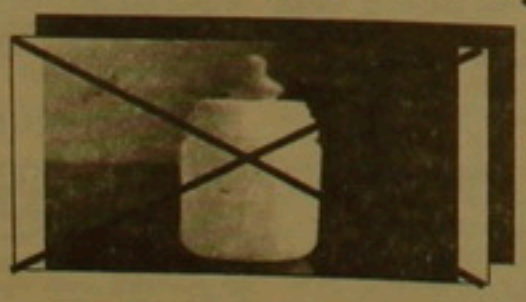

Ո՛չ կաթ, ո՛չ ջուր, ո՛չ թեյ, ո՛չ հյութ: Ոչի՛նչ հարկավոր չէ, բացի մայրական կաթից առաջին 4-ից 6 ամսում:

Կերակրեք միա՛յն ու միայն կրծքով 4-ից 6 ամիս:

Մայրական կաթ: Սա միակ սննունդն է, որն անհրաժեշտ է երեխային կյանքի առաջին 4-ից 6 ամսում: Այն փոքրիկին կպաշտպանի վարակիչներից:

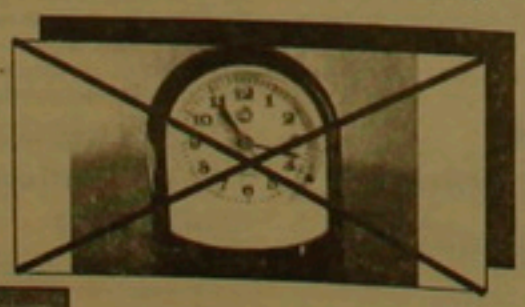

Ռեժիմով մի՛ կերակրեք: Կերակրեք ցպահանջ՝ եւ՛ ցերեկը եւ՛ գիշերը: Հաճախ կերակրեք: Հաճախակի կերակրումները կնպաստեն կաթնարտադրությանը:

Կրծքով կերակրելու նոր ցուցումների գրքույկը ձեռք բերելու համար դիմեք ձեր շրջանի պոլիկլինիկա

A STYLE 58.18.41

«Արարատյան» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 Աբովյան 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատճէր 1866 Տպաքանակը 5000 Ստորագրված է տպագրության 12. 10. 1994 Գինը 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@